

Vem är den svenska journaliststudenten?

Ett projektarbete författat av Filip Kruse, Andreas Larsson och Per Grehn

Institutionen för Journalistik och Masskommunikation (JMG)

Göteborgs Universitet

HT-08

Filip Kruse

Andreas Larsson

Per Grehn

Redaktionen

Chefredaktör: Filip Kruse, filip.projektarbetaren@gmail.com, 0708-17 78 93

Nattchef/bildredaktör: Andreas Larsson, andreas.projektarbetaren@gmail.com, 0709-49 76 88

Redaktionschef: Per Grehn, per.projektarbetaren@gmail.com, 0768-91 15 73

Handledare: Marina Ghersetti

Innehåll

Redaktionen	1
Kära läsare	2
Vem är den svenska journaliststudenten?	3
Varför högskola?	4
Utbildarna har ordet	5
Arbetsgivarna har ordet	7
Detta är resultatet från studentundersökningen	9
... och Kent Asp analyserar	12
Kalle Laxgård och Yasmine Wikström	13
Det avgörande provet	15
Slutdiskussion	17

Kära läsare

Detta är ett magasin skapat av tre studenter på journalisthögskolan i Göteborg. I grunden är det ett vetenskapligt arbete fast i journalistisk tappning. Vi har fokuserat på två saker, dels vem den svenska journaliststudenten är och dels hur det vi journaliststudenter får lära oss motsvarar det som arbetsgivare och redaktörer förväntar sig av oss. I en medievärld som förändras allt fortare blir utbildning extra viktigt. Det finns saker som aldrig förändras oavsett hur många nya prylar som man kan använda sig av för publicering. En sådan sak är den demokratiska funktion som det journalistiska uppdraget omfattar. Den delen måste alltid ingå i en journalistutbildning. Och där måste journalistiskolor vara den fasta punkten.

I det akademiska systemet finns en inneboende rigiditet. Tiden det tagit att upprätta journalisthögskolor i Sverige är ett bevis på det. Det är i sig inget negativt utan gör vårt utbildningsväsende mindre mottagligt för till exempel politiska trenders påverkan. Men det finns samtidigt en fara att kunskapen som en nyutexaminerad journalist har med sig är förlegad när det gäller vardagsarbetet på redaktioner. Till exempel mobiljournalistik. Ingen av skolorna i vår undersökning lägger speciellt stor vikt vid det som spås bli en av framtidens absolut största mediala kanaler.

Som motargument kan anföras att mediernas förändringar sker så snabbt att det skulle vara omöjligt att hänga med från utbildningarnas sida. Så länge man har de grundläggande journalistiska kunskaperna i bagaget, till exempel förmågan till källkritik, en etisk medvetenhet och så vidare, så kan den tekniska hantverkskunskapen tillföras senare och efter behov.

Du kommer på de följande sidorna träffa studenter på några av Sveriges journalistutbildningar, de som ansvarar för dessa utbildningar samt chefer på några av Sveriges största tidningar.

Att ta reda på vem den svenska journaliststudent är har visat sig vara en vanskelig uppgift. Inte omöjlig. Men vanskelig.

Som alltid när man jobbar med statistik och enkäter

är det bara små fragment av verkligheten som kan beröras. Det är en i det närmaste omöjlig uppgift för människor att komprimera sina uppväxter till små rutor med påståenden om mindre tätorter och högre tjänstemannahem.

Men förhoppningsvis säger det i alla fall någonting. Genom att liknande undersökningar har genomförts tidigare går det att jämföra våra resultat. Omfattande studier har genomförts på den svenska journalistkåren med jämförbara upplägg. Därför är det möjligt att se om några förändringar inträffar i processen från journaliststudent till journalist.

Så ta vår hand och låt oss med fast grepp leda er in i journalistikens mörka, utforskade rum.

Mycket nöje!

Redaktionen

Vem är den svenska journaliststudenten?

Projektarbetarens chefredaktör Filip Kruse förklarar varför det är viktigt att få kunskap om de svenska journaliststudenterna.

– I grund och botten är det en fråga om demokrati. Vilka är de personer som kommer att granska makthavarna i framtiden? Vilka är de personer som kommer att synliggöra orättvisor och förtryck i det svenska samhället? Är dessa personer representativa för den svenska befolkningen?

BESTÄMD CHEFREDAKTÖR Filip Kruse funderade över den svenska journalistkårens representation. Som student på JMG i Göteborg bestämde han sig för att tillsammans med Projektarbetarens redaktionsmedlemmar ta reda på hur väl studenterna representerar den svenska befolkningen på några av landets journalistutbildningar. Foto: Per Grehn

Filip Kruse berättar att han under längre tid funderat på frågan om hur representativ den svenska journalistkåren egentligen är.

– Enligt regeringsformen bygger det svenska statskicket på fri åsiktsbildning. Statens pressutredning från 1994 framhåller att massmedierna ska främja den fria åsiktsbildningen genom att tillhandahålla befolkningen med information, att granska makthavarna och "låta olika åsikter och kulturyttringar komma till tals".

Filip Kruse anser att om olika åsikter och kulturyttringar ska kunna komma till tals så kräver detta att den svenska journalistkåren är representativ i förhållande till den svenska befolkningen.

– Men så ser det inte ut idag. För fyra år sedan släppte medieforskarna Lars Nord och Jesper Strömbäck boken *Medierna och demokratin*. Där konstaterar

de bland annat att utbildningssystemet inom journalistutbildningarna i Sverige bidrar till att exkludera personer med utländsk bakgrund.

Vem bär ansvaret?

Enligt Filip Kruse får detta resonemang även stöd av forskaren Leonor Camauër som i boken *Mediernas vi och dom* konstaterar att journalistiken skulle bli mer balanserad i bevakningen av etniska minoritets, flykting- och integrationsfrågor om journalistkåren var mer heterogen i sin etnicitet.

– Camauër menar att om en grupp blir allt för homogen så är risken uppenbar att vissa aspekter utelämnas. Vilket ansvar har de svenska journalistutbildningarna för att motverka att en homogen journalistkår bildas? Vilket ansvar har de som anställer de nybakade jour-

naliststudenterna för att motverka en sådan utveckling? I detta nummer av Projektarbetaren har vi därför intervjuat ansvariga utbildningsledare på ett antal journalistutbildningar i Sverige samt personalchefer och redaktörer på ett flertal redaktionella arbetsplatser.

Mycket att göra

Tidigare forskning som gjorts på JMG vid Göteborgs Universitet visar att den svenska journalistkåren är en socialt och etniskt homogen grupp med en gemensam yrkeskultur där yrkesetik, yrkesideal och yrkesregler sammanfaller.

– Undersökningen som gjordes 2005 presenterades i boken *Den svenska journalistkåren*. Huvudsyftet med studien var att ta reda på vem den svenske journalisten är, hur denne ser på sitt yrke, medierna och sig själv och dessutom för-

söka besvara frågan hur yrkesrollen har förändrats över tid. Resultatet visar att det finns en hel del att göra för att motverka en homogen journalistkår, förklarar Filip Kruse.

Enligt undersökningen från JMG är andelen svenska journalister födda utanför Norden cirka 1 procent. Mellan 1999 och 2005 har denna siffra varken ökat eller minskat. Samtidigt visar 2007 års siffror från SCB att 17.7 procent av Sveriges befolkning hade invandrarbakgrund.

JMG:s undersökning gjordes på ett urval av 1854 medlemmar i Svenska journalistförbundet. 60 procent svarade på frågeformuläret. Enligt Projektarbetarens chefredaktör finns det relativt lite forskning gjord på enbart journaliststudenter.

– Jag anser att om det är någon grupp som borde tittas närmare på så är det

Journalisthögskolornas framväxt

Journalisthögskolornas uppkomst har genom nittonhundratalet präglats av frågan om journalistyrket är något man föds till är något man blir.

Här följer en redogörelse över de viktigaste punkterna om hur de svenska utbildningarna utvecklats till vad de är idag.

1907

Frågan om journalistisk utbildning uppkommer på SJF:s centralstyrelsemö-

te. Anledningen var att man ansåg att kårens prestige måste höjas. Inget konkret händer och planerna läggs på is under första världskriget.

1921

SJF, TU och PK bildar en kommitté som gemensamt utreder frågan om utbildning. Förslaget innebar att Socialpolitiska Institutet i Stockholm skulle få ansvar för att starta en journalistutbildning

Fram till andra världskriget görs många försök att starta utbildningar, både i privat och offentlig regi. Planer fanns till exempel på en gemensam

nordisk journalisthögskola i Göteborg. Förslagen möter ofta motstånd. En av förespråkarna för att utbilda journalister, professor Curt Weibull, sammanfattar motståndet så här: "Man talade om olämpligheten att göra tidningsdoktorer och anförde, att akademisk utbildning inte alls var nödvändig för journalister. Journalistik lärde man sig, sades det, på tidningsredaktionerna och inte någon annan stans, och kunskaperna kunde man skaffa sig varsomhelst"

Vid slutet av andra världskriget tar diskussionen kring journalistutbildningarna vara eller icke vara återigen fart.

1947

Set Poppius startar Poppius journalisthögskola, den första svenska i sitt slag. Än så länge hålls där endast kortare kurser.

1955

SJF, TU och PK kommer överens om behovet av en journalistisk grundutbildning. Arbetet med att lösa det hela i praktiken inleds.

1959

Journalistinstitutet för journalistisk grundutbildning startar i Stockholm. Utbildningen stöds av branschorgani-

just journaliststudenterna. Det är ju de som befinner sig precis i inledningsskedet av den journalistiska yrkesbanan och kommer att förse det svenska folket med journalistik många år framöver.

Tidigare forskning

The Nordic Journalism Student: A Cross-National Study från 2007 är en studie av journaliststudenter i Sverige, Norge, Finland och Danmark. Syftet med undersökningen var att ta reda på om det finns en nordisk journalistmodell.

–Resultatet är intressant eftersom den visar att studenternas strävan och åsikter om journalistik tycks hänga samman med deras sociala bakgrund. Det är något som vi har tagit fasta på i Projektarbetarens undersökning. Den svenska studien från JMG visar nämligen att journalistik verkar vara ett yrke för medelklass- och akademikerbarn, förklarar Filip Kruse som tillägger att det faktiskt finns ett fåtal studier av den svenska journaliststudenten.

–Vi har tagit del av två C-uppsatser från Södertörns Högskola i Stockholm och Kalmar Universitet. Som jämförande material är dessa studier oerhört värdefulla för oss.

Teorier avgränsningar och metod

I sin strävan att få en så korrekt studie som möjligt har Projektarbetarens chefredaktör valt att förankra undersökningen i två olika teoribildningar.

–Vi vill ta reda på hur, var och varför vissa väljer att studera vidare på högre utbildningar medan andra väljer att inte göra det. Efter samråd med mina medarbetare valde vi ut två teoretiska ramar som passar detta ändamål. Den ena är den så kallade värderingsteorin och den andra tar avstamp i kulturteorin.

Filip Kruse förklarar hur Projektarbetaren har gått till väga i sin undersökning.

–En naturlig del var att ta reda på om det finns någon skillnad i representativiteten bland journaliststudenterna be-

roende på om de utbildar sig på ett universitet, högskola eller en folkhögskola. Vi satte upp ett antal kriterier för vilka skolor som fick ingå i undersökningen: dels måste utbildningsutbudet vara någorlunda lika, dels måste utbildningarna var minst ett år långa.

Skolorna som ingår i Projektarbetarens undersökning är universitetsutbildningen på JMG i Göteborg, Södertörns Högskola i Stockholm, Folkhögskolan i Skurup och Södra Vätterbygdens Folkhögskola i Jönköping.

–Det känns bra att vi har fått en sådan stor geografisk spridning i studien. Vi har två utbildningar i direkt anslutning till storstäder, en annan i en typisk svensk mellanstor stad och slutligen en skola på en mindre ort, berättar Filip Kruse.

Under ett antal dagar besökte Projektarbetarens medarbetare de fyra skolorna. Med sig till varje utbildningsställe hade de en enkät som studenterna fick fylla i.

–Eftersom vi ville ta reda på vilka attityder, beteende och inställningar som fanns bland studenterna stod det klart att en enkät skulle passa vår undersökning bäst, förklarar Filip Kruse.

En tydlig avgränsning gjordes i studien då endast första terminens studenter deltog i enkätundersökningen.

–Det kändes naturligt att inrikta oss på förstaterminarna. Det är ju de som står precis i början av sin journalistiska karriär.

Enkäten som studenterna fick fylla i är fyra sidor lång och består av sammanlagt 15 frågor.

–Frågorna utgår från huvudfrågeställningen om vem den svenska journaliststudenten egentligen är? Studenterna fick svara på allt från ålder, kön, tankar kring det journalistiska uppdraget, politisk hemvist och socialetnisk bakgrund. Jag tycker att vi har fått en ganska bra koll på vilka framtidens journalister är, säger Filip Kruse.

PER GREHN

per.projektarbetaren@gmail.com

Varför högskola?

I granskningen av svenska journaliststudenter väljer Projektarbetaren två teorier som förklarar varför vissa väljer att studera vidare på högskola medan andra inte gör det.

I värderingsteorin och kulturteorin betonas nämligen de sociala klassernas betydelse för valet av vidareutbildning efter grundskolan.

Enligt värderingsteorin finns det skillnader i hur olika sociala klasser värderar den ekonomiska, sociala och psykologiska vinst som en utbildning kan ge.

Individer från lägre sociala klasser har mindre intresse för utbildningsfrågor än individer från högre klasser. Denna tankegång får stöd i det faktum att barn och ungdomar från lägre sociala klasser presterar sämre i skolan, får lägre betyg och i mindre grad väljer att studera vidare på en högre utbildning.

Förklaringen till detta sägs bero på att individer från lägre sociala klasser har en kortare tidshorisont som gör att de tidigt väljer att komma ut i arbetslivet för att tjäna pengar, detta trots att de som väljer att lämna skolan efter den obligatoriska utbildningen får sämre betalda jobb och i många fall sämre framtidutsikter.

Att välja bort en högre utbildning är ett mönster som går vidare från generation till generation genom de normer och värderingar som ingår i den sociala gruppen de tillhör.

Tur och lämplig position

En av grundarna bakom värderingsteorin är sociologen Herbert Hyman.

Hyman utgick från det amerikanska samhället där han konstaterade att människor oftast handlar efter de värderingar och normer som råder inom en grupp. Den form av värdesystem som exempelvis råder inom lägre sociala klasser kan i sig minska viljan att handla på ett sätt som leder till bättre levnadsför-

hållanden.

Vissa grupper fäster mindre vikt vid saker som traditionellt förknippas med framgång till exempel högre utbildning. Att studera på ett universitet är ingen förutsättning för framgång och föräldrar inom dessa grupper är mindre benägna att önska en sådan utbildning till sina barn.

Skillnaden i värderingar och normer mellan lägre och högre klasser framgår tydligt i en undersökning som Hyman genomförde. De högre sociala klasserna såg nämligen utbildning som en garanti för eftertraktade arbeten medan de lägre klasserna ansåg att det endast berodde på tur och lämplig position om man fick ett sådant arbete.

Bra betyg ger bra betyg

Enligt den så kallade kulturteorin överförs kulturellt kapital från generation till generation, ett exempel på sådant kapital är viljan att utbilda sig.

Om föräldrarna har en högre utbildning med sig i bagaget desto troligare är det går bra för barnet i skolan. Detta beror på att föräldrar med egen studievana kan stödja sina barn i allmänna skolsituationer men även i rena studievalsituationer. Dessa föräldrar väntas visa större engagemang i barnens skolgång.

Kulturteorin betonar svårigheten i att studera på högre nivå för barn vars föräldrar inte har någon högre utbildning. Detta eftersom barnet måste bryta mot det traditionella studiemönster som finns i familjen. Eftersom det "kostar på" att bryta ett sådant mönster kommer det att vara fler barn från akademikerhem som väljer att studera vidare än barn från arbetarhem.

PER GREHN

per.projektarbetaren@gmail.com

Källa: *Varför inte Högskola?* Margareta Hammarström, 1996

Frågeställningar

1. Vilka personer utbildar sig till journalister i Sverige?
2. Skiljer sig journaliststudenterna åt beroende på vilken typ av skola de studerar på?
3. Motsvarar journaliststudenterna framtida arbetsgivares förväntningar?

sationerna, enskilda företag och staten. Den första riktiga utbildningen är etablerad.

1962

De ettåriga utbildningarna i Stockholm och Göteborg tas över av staten. I och med det statliga övertagandet cementeras journalistiskutbildningarnas existens in i det akademiska grundfundamentet.

Utbildningens längd blir en ivrigt diskuterad fråga. Egentligen handlar det om grundsynen på journalistrollen. De som ansåg yrket vara av intellektuell karaktär förespråkade längre utbildningar.

Mot dem stod de som ansåg yrket vara mer hantverksmässigt och skulle således inte kräva någon längre utbildning.

1977

Genom högskolereformen blir Stockholm och Göteborgs journalisthögskolor institutioner inom universiteten. Påverkansgraden från branschens organisationer avtar och journalistik blir mer och mer ett akademiskt ämne.

Tester som antagningsmetod slopas till förmån för betyg. Att komma in kräver 5.0 enligt det gamla betygssystemet. Diskussioner tar fart om vilket antagningssystem som bör användas.

Åttiotalet innebär en stor osäkerhet kring vad som egentligen bör ingå i journalistutbildningarna.

1989

Journalistlinjen förlängs till tre år, en ettårig linje skapas och en journalistlinje skapas även på Mitthögskolan i Sundsvall. Efter några år görs en mindre omläggning, journalistlinjen blir till en fil. kand. på 140 poäng där 40 poäng ska vara i andra ämnen. Tillsammans med den ettåriga akademikerlinjen är det de här utbildningarna som stått sig in på 2000-talet.

2007

Den EU-ledda högskolereformen Bologna-processen leder till att det ettåriga programmet stryks samt att ett halvår läggs till på den långa journalistlinjen. Den nu treåriga utbildningen omfattar 180 poäng enligt det nya räknesystemet. Kravet på ett års tidigare utbildning kvarstår.

FILIP KRUSE

filip.projektarbetaren@gmail.com

Källa: *Utbildning – behövs det?* Britt Hulthén

Fråga - Svar

Utbildarna har ordet

Hur ser de som ansvarar för journalistutbildningarna på saker som det journalistiska uppdraget, kvotering och vilka verktyg en nybakad journalist behöver ha med sig ut i fält?

Svarar gör studierektor UllaStina Ewenfeldt (UE) från JMG, Peter Johnson (PJ), linjeledare för journalistlinjen vid Södra Vätterbygdens Folkhögskola, Jan-Åke Persson (JP), rektor på Skurups folkhögskola och högskolelektor Gunnar Nygren (GN), ansvarig för programmet journalistik med samhällsstudier på Södertörns Högskola.

Skulle du beskriva eleverna på din skola som en homogen grupp eller en grupp med stor spridning av olika sorters människor?

PJ: Vi försöker få en så stor spridning av olika människor som möjligt och jag tror att den relativt sätt är ganska heterogen, både vad gäller ålder och bakgrund. Varje år finns det någon direkt från gymnasiet och någon som varit ute och jobbat i 15 år.

GN: I jämförelse med JMK (Journalistik och masskommunikation, reds. anm.) där jag var förut har vi en ganska heterogen grupp. Södertörn är, enligt en undersökning gjord av tidningen Fokus, den högskola med överlägset störst social och etnisk spridning bland studenterna.

UE: Ja, jag skulle säga att det är en ganska homogen grupp. Det är få med invandrarbakgrund och de flesta kommer från akademikerhem. Men könsfördelningen är jämn.

Hur ser ert antagningsförfarande ut?

JP: Alla som söker hit kallas till ett intagningsprov. Det består av allmän orientering. Sedan är det en skrivövning, referatövning och sista delen är något som vi, i brist på bättre, kallar för nyhetsvärdering. Vi gör också en kort intervju med de sökande. Hos oss räknas också arbetslivserfarenhet. Då spelar det ingen roll om man stått i kiosk, varit lokalvårdare eller jobbat på tidning. Bara man har arbetslivserfarenhet. Vi tycker det är en bra tillgång.

GN: Hos oss har vi inga språktester. Här är det betyg som gäller.

PJ: Vi har fem olika delar. Ansökan, nutidsorientering, språktest, reportageprov och intervju. Vi har ungefär 70 sökanden. Vi kallar dem alla och tar in 20 personer.

UE: Vi kallar folk som sökt till programmet utifrån deras högskoleprovsresultat. Sedan ska de också ha minst ett år av tidigare högskolestudier. An-

tagningsprovet är fyra delar. Nutidsorientering, lucktext, referat och att skriva en text utifrån en bild.

Ser ni några problem med den sortens antagning ni har?

GN: Det finns både fördelar och nackdelar. Det blir en jämnare nivå på studenterna med antagningsprov. Och en högre nivå. Nackdelen är att man får mer homogena grupper. Mer studiemotiverade människor från akademikerhem och medelklassbakgrund.

PJ: I och med att vi har fler olika delmoment så kan man göra mindre bra ifrån sig på vissa delar och ändå komma in. En tjej som började i år hade inte så jättebra resultat på nutidstestet men sedan visade intervjun att hon hade tillbringat det senaste året i Sydamerika. Det är när man väger ihop det hela som man får en helhetsbild av varje individ.

UE: Tyvärr är det nog ändå så att vissa grupper har svårare med provet än andra. Men jag tycker nog ändå det är bättre än något annat. Förut hade vi antagning bara utifrån betyg. Då var det ännu mer homogent. Jag kan i och för sig tycka att lucktexten inte är särskilt bra. Svårt att säga vad det egentligen mäter.

JP: Jag kan tycka att de med akademisk bakgrund har det lite för lätt att klara testen. Samtidigt kräver vi inte grundläggande behörighet. Formellt sätt krävs det men jag ger dispens så länge högre myndigheter inte protesterar. Det ger många chansen som annars inte hade fått den.

Hur ställer ni er till kvotering av individer som annars skulle ha svårt att komma in på utbildningen?

UE: Jag är inte helt negativt inställd till det. Men efter det som hände i Uppsala så är det inte aktuellt här. Fast visst, det skulle vara tänkbart ifall det juridiskt kunde lösas. Vi skulle i alla fall kunna testa det någon termin.

JP: Vi gör det på sätt och vis. Är det lika på proven väljer vi dem med mindre akademisk bakgrund.

PJ: Det där är skitsvårt tycker jag. Förra året hade jag en tvåbarnsmamma från förorten som jag gärna skulle vilja ha haft in. Med det fanns så stora luckor både gällande allmänkunskap och språk att vi antagligen bara gjort henne en otjänst om vi tagit in henne.

OM KVASTARNA SKA SOPA BRA FÅR MAN INTE SLÄPPA MED SKAFTEN. Utbildarna är samlade. Denna sida: överst UllaStina Ewenfeldt, JMG och underst Gunnar Nygren, Södertörns Högskola

GN: Det är inte bra. Det skapas en gräddfil som för personer med en viss bakgrund, om det så är kön, etnicitet eller sociala faktorer. Och det tror jag inte är bra. Vare sig för de som gynnas eller de andra.

Hur skulle du sammanfatta det journalistiska uppdraget?

PJ: I en demokrati måste det finnas oberoende medier som kan garantera för medborgarna att de hela tiden granskar de styrande organen i samhället. Fria medier och god journalistik är grundbulten för ett demokratiskt samhälle. I samma ögonblick som folk tror att medierna tiger och förvanskar är man

ett demokratiskt gungfly.

GN: Det journalistiska uppdraget är sammansatt. Ett element är att hjälpa människor hålla sig informerade om vad som händer i samhället på bred front. Journalister ska granska makthavare och driva viktiga frågor. Dessutom ska man vara en sorts samtalsledare som tar upp angelägna ämnen på den offentliga arenan.

Hur tror du journalistens bakgrund med tanke på kön, etnicitet, ålder, arbetslivserfarenhet och klass spelar roll för medieinnehållet i stort?

Fakta: skolorna

JMG, Göteborgs universitet

- JMG, Institutionen för journalistik och masskommunikation, är en del av Göteborgs universitet.
- JMG skapades 1990 efter att journalisthögskolan och Avdelningen för masskommunikation slogs ihop.
- Journalistutbildningen består av två nivåer om 180 poäng. Den första (kandidatnivån) är på fyra terminer och den andra (magisternivån) innehåller två terminer.
- För att bli antagen till utbildningen krävs minst ett års högskolestudier, ett godkänt högskoleprovsresultat samt ett speciellt antagningsprov.

- Enligt VHS antogs 58 studenter till utbildningen hösten 2008.
- Institutionen framhåller följande mål med utbildningen: "...att ge studenterna sådana kunskaper och färdigheter som krävs för en kvalificerad yrkesverksamhet inom press, radio och TV och andra digitala medier. [...] Undervisningen är i stor utsträckning produktionsinriktad, starkt schemabunden och oftast obligatorisk. Den anknäver till relevant forskning om medier och journalistik".

KÄLLA: www.jmg.gu.se

Södertörns högskola

- Södertörns högskola ligger i Huddinge utanför Stockholm och bildades 1996. Idag har högskolan cirka 12000 studenter.
- Journalistutbildningen omfattar 180 poäng och är indelad i tre olika inriktningar: journalistik och multimedia, journalistik – människa och miljö samt journalistik med samhällsstudier.
- Beroende på vilken av inriktningarna man söker till krävs godkänt betyg i följande kurser: Svenska B/Svenska 2B, Engelska B, Historia A, Matematik B, Samhällskunskap A samt Naturkunskap B.
- Enligt VHS antogs 105 studenter till

de olika utbildningsinriktningarna hösten 2008.

- Institutionen framhåller följande mål med utbildningen journalistik och multimedia: "...att Du efter utbildningen ska vara väl förberedd för kvalificerad yrkesverksamhet, att Du ska kunna följa och värdera medieutvecklingen kritiskt och samtidigt ha de verktyg som behövs för att utveckla journalistiken".

KÄLLA: www.sh.se

Denna sida: överst Peter Johnsson från Södra Vätterbygdens Folkhögskola. Underst Jan-Ake Persson, Skurups folkhögskola.

Foto: Redaktionen

PJ: Det spelar en oerhörd stor roll. Fast ibland uppstår det absurda situationer. För inte så länge sedan satt jag med en representant från TV och så säger utgivaren samtidigt som han pekar på en tjej som blev adopterad från Indien vid ett års ålder: "Går hon på journalistlinjen?". "Ja" svarade jag. "Är hon intresserad av TV? Vi skulle väldigt gärna ha henne som praktikant". Den tjejen blev inte glad när jag berättade om samtalet för henne.

GN: Det är klart att ens kunskaper och referensramar påverkar vilket arbete man gör. Däremot tror jag inte man kan reducera det hela till att säga att

olika saker som inte belyses tillräckligt beror på en brist av en viss sorts människor. Det är att göra det lite för enkelt för sig. I det journalistiska uppdraget ligger även att man ska kunna tränga in i främmande miljöer och berätta om det.

JP: Ja, det är helt klart så att ens bakgrund påverkar innehållet. Det finns alltid olika perspektiv.

Vilket ansvar har skolan för vem som utbildas till journalist?

UE: Vi har ett ansvar. Men någonstans blir det ändå upp till var och en. De flesta blir naturligtvis präglade av

sin tid på JMG. Men visst är förhållandena annorlunda i yrkeslivet.

JP: Till sist hamnar men ändå hos sig själv. Vad man själv tycker är rätt och viktigt. Vad vi kan tillhandahålla är verktyg och moralkunskap. Vad som till exempel är viktigt är att inte bara tänka i termer av svenskar och invandrare. Det handlar snarare om integrerade och icke-integrerade.

GN: Vi har väldigt svårt att påverka vem som söker till journalistutbildningen. Det styrs av helt andra faktorer som gymnasieskola, sociala faktorer och studiemedelssystem. Däremot är det viktigt att vi ser att skapa en medvetenhet hos dem som går hos oss.

PJ: Vi har ett ansvar gentemot eleverna som går här. Men vi har också ett ansvar gentemot branschen. Tar man emot en praktikant ska man kunna förvänta sig en viss kunskapsnivå.

Vad vill ni att era studenter ska kunna när de slutar?

JP: Vi vill lära ut hantverket. Det är jätteviktigt. Det är lika självklart som att en konstnär ska kunna sitt hantverk.

GN: Frågar man de som går ut här och arbetsgivare så är det viktigaste den tekniska kompetensen. Som lärare tycker jag det viktigaste är att man har en självständig hållning och ett kritiskt tänkande.

PJ: Förutom det rent hantverksmässiga ska de kunna förhålla sig till sitt yrke. Och fundera på sin yrkesroll.

Hur motsvarar de journalister som ni utbildar förväntningarna hos framtida arbetsgivare?

UE: Bra skulle jag säga. JMG har ett gott rykte. Men det sker en snabb teknisk utveckling som kan vara svår att hinna med. Branschfolk säger ofta att de skulle vilja se bättre redigeringskunskaper. Det är i viss mån en ekonomisk fråga. Kostnader sätter vissa hinder. Bara licenserna till redigeringen för radion här kostar 50 000 kronor.

GN: Vi vet att de som läser vårt massmedieprogram, ungefär hälften av dem som går här, är väldigt eftertraktade på arbetsmarknaden. Det behövs den tunga tekniska bakgrunden som de har.

JP: Väldigt bra tror jag. Vi får bra respons och vi har inga problem med att skaffa praktikplatser vilket jag hört man har på andra håll. Och nu i våras hade alla 28 elever jobb att gå till under sommaren.

Redaktionen
projektarbetaren@gmail.com

Filip funderar och förklarar

De som ansvarar för journalistutbildningarna tycker att studenterna på deras skolor är relativt heterogena grupper.

UllaStina Ewenfeldt på JMG se dock sina studenter en ganska homogen samling människor.

Tre av skolorna har prov som antagningsförfarande.

Att det finns fördelar och nackdelar med både prov- och betygsantagning verkar samtliga vara överens om. Södertörns Högskola är ensam om betygsantagning.

Gunnar Nygren från Södertörn är den av de intervjuade som är mest negativ mot kvotering för att få in underrepresenterade grupper av människor.

Annars är kvotering inget som möter någon större skepsis. Skurups folkhögskola tillämpar det till och med.

Vad det journalistiska uppdraget består av är de vi pratat med relativt överens om.

Alla intervjuade tycker att bakgrund på journalister och journaliststudenter påverkar det journalistiska material som produceras.

Att skolorna har ett ansvar för vilka som utbildas håller alla med om. Samtidigt måste skolorna också ta hänsyn till branschens önsningar.

Gunnar Nygren från Södertörns Högskola framhåller att det är svårt att som skola påverka vilka som kommer in på utbildningaren.

När studenterna lämnar utbildningarna tycker alla att det är viktigt att kunna det journalistiska hantverket. Även att vara medveten om sin yrkesroll och ha ett kritiskt tänkande nämns.

Föga förvånande tror alla vi pratat med tror att deras egna utbildningar motsvarar arbetsgivarnas krav.

UllaStina Ewenfeldt från JMG säger dock att den snabba tekniska utvecklingen kan vara svår att hinna med.

Sammantaget kan man säga att de vi pratat med är överens på de flesta punkter om hur utbildning bör bedrivas.

På vissa punkter märks det att folkhögskolorna inte omfattas av ett lika hårt regelverk utan har mer spelrum vad gäller till exempel antagningsförfarandet.

JMG har en önskan om att försöka få fler människor representerade bland sina antagna men har inte verktygen att utföra det.

Filip Kruse
filip.projektarbetaren@gmail.com

Skurups folkhögskola

- Skurups folkhögskola ligger i Skåne mellan Malmö och Ystad. Verksamheten startade som en av Sveriges första folkhögskolor 1888. Idag går cirka 250 studenter på skolan
- Journalistutbildningen är en ettårig yrkesutbildning med sex veckors praktik. Under året tar studenten del av undervisningar skrivteknik, redigering, redaktionsarbete, radio samt föreläsningar om media och samhälle.
- Utbildningen leder inte till någon formell kompetens eller examen.

KÄLLA: www.fhsk.skurup.se

Södra Vätterbygdens Folkhögskola

- Södra Vätterbygdens folkhögskola ligger i Jönköping och startade för över 80 år sedan. Idag går omkring 350 elever på skolan. Utbildning i journalistik startade på skolan 1979.
- Journalistlinjen är en tvåårig och kombinerar både teoretisk och praktisk undervisning. Första året läser studenten samhällskunskap ur ett journalistiskt perspektiv, journalistisk metodik, svenska med stilistik, skapande svenska, aktuell journalistik och massmediekunskap. Andra året väljer studenten att specialisera sig inom press, radio eller TV.

KÄLLA: www.svf.se

Fråga - Svar

Arbetsgivarna har ordet

Vad tycker de som anställer journalister är viktigt? De som inte bara har journalistisk integritet utan även ett kommersiellt uppdrag att ta hänsyn till. Vad krävs för att få jobb på några av landets största tidningar?

Svarar gör Ingrid Schoerner (IS), administrativ redaktionschef på Svenska Dagbladet, Birgitta Kruse (BK), personalchef på Göteborgs-Posten, Sydsvenskans chefredaktör Daniel Sandström (DS) samt Mats Ottosson (MO), redaktionschef på Jönköpings-Posten.

Vad behöver ni för journalister och hur ser det ut på era tidningar?

MO: Det ser dåligt ut. Det är vit medelklass med lika värderingar och ålder. Vi gör samma saker på fritiden, tänker samma tankar. Jag skulle beskriva gruppen som intolerant där konsensus och någon slags trygg värme råder. En grupp där man är rädd för skilda uppfattningar om saker och ting.

BK: Väldigt få av de äldre medarbetarna har journalistisk utbildning i botten. I princip alla yngre har det. De som är 50 plus är en mer homogen grupp än de som är under 40. Det kan vara en konsekvens av att ha jobbat tillsammans länge, att man slipas och blir mer och mer lik sina arbetskamrater. Den yngre delen av arbetsstyrkan är mycket mer heterogen. Man är mer individuell. Det kommer till exempel till uttryck genom en mer utbredd önskan att individualisera sina arbetsvillkor.

DS: Vi vill inte ha en för homogen redaktion. Men jag tycker snarare att man ska prata om kompetens än mångfaldsfaktorer. Vi måste ha en bred kompetens. Har vi det, en kompetens som svarar mot en värld utanför våra väggar, då har vi större möjligheter att beskriva den här världen. Det kan ju vara så att vi har reportrar som kan arabiska men de måste inte vara araber själva. Det är det jag menar med att man inte får vara essentialist. Det viktiga är snarare att kunskapen och kompetensen finns för att möta det här samhället.

IS: Generellt sett kan man säga att vi behöver kompetens och erfarenhet hos våra medarbetare. Till att börja med. Och då menar jag kompetens i alla dess former. Vi behöver ju en arbetsplats som i så hög grad det är möjligt motsvarar den värld utanför som vi är satta att beskriva. Det gäller både kön, ålder och mångfald. Vi behöver en arbetsplats med medarbetare som är i olika skeden av livet.

Saknar ni en viss sorts journalister?

IS: Det största behovet är medarbetare med kunskaper om nya publiceringsformer. Allt som hänger ihop med

digital publicering kan man säga. Teknikutveckling. Den plattformen skulle vi behöva mer kunskaper kring. Sedan kan vi ha en bättre sammansättning på redaktionen än vad vi har idag. Men det är orättvist att säga att man inte kan skriva om till exempel lärare bara för att man inte själv är lärare. Vi har en bit kvar att gå men vi jobbar på det.

BK: Ja, vi saknar journalister som kan publicera sig via digitala medier. Det finns det brist på. Och mobiljournalistik ska vi inte ens prata om, hur man hanterar journalistiken i en mobiltelefon. Vad gäller bakgrunden hos våra medarbetare så har vi en mångfaldsplan. När Backabranden var för tio år sedan insåg vi hur lite kontakter vi hade med de berörda i till exempel Angered. Idag ser det bättre ut.

DS: Nuförtiden är till exempel könsfördelningen rätt god. Det är inte så svårt att hitta kompetent folk. Det svåra för oss är egentligen att få rekrytera överhuvudtaget. Men problemet är att utrymmet är begränsat.

Hur skulle du sammanfatta det journalistiska uppdraget?

DS: Hur man än vrider och vänder på det; bra journalistik är ändå i medborgarnas tjänst på något sätt. Den är nödvändig. Den gör skillnaden i folks liv. Skulle den inte existera skulle det uppstå ett allvarligt hål i samhällets biomassa. Sköter man sin demokratiska uppgift så fyller man en funktion som ingen annan gör. Sen är journalistik nyttig också. Den orienterar dig både existentiellt men också praktiskt. Allt från recept till artiklar om hur världen fungerar.

MO: I tre punkter, att vara nyfiken och vilja berätta, att vara den pådrivande kraften i samhället som ser det andra inte ser samt att vara demokratins yttersta väktare.

BK: Att informera, förklara och analysera skeenden för våra läsare. Vi ska hjälpa läsarna att förstå, ta ställning och välja i vardagen. Det är essensen tycker jag.

Spelar bakgrund, till exempel kön, etnicitet, ålder och arbetslivserfarenhet roll för medieinnehållet i stort?

IS: Det spelar stor roll. Det är svårt att skriva om till exempel klubb om man själv är 63 och aldrig varit på en klubb. Det är svårt om man själv lever väldigt,

ARBETSGIVARNA ÄR SAMLADE Denna sida: Överst Mats Ottosson, Jönköpings-Posten. Underst Birgitta Kruse, Göteborgs-Posten

väldigt annorlunda. Eller det kan vara svårt i alla fall. Sedan måste man ju till viss del kunna beskriva saker som är främmande för en själv. Det ingår i yrket.

MO: Det är fruktansvärt avgörande. Varenda detalj silas genom ens egna perspektiv. Anta att jag som redaktionschef fattar 1000 beslut varje dag. Då tror jag att kanske tio beslut är medvetna. Resten fattar jag omedvetet genom mina personliga perspektiv och referensramar. Jag menar, jag är en 46-årig vit man, har bra lön, schyst villa, bra bilar och råd att åka utomlands två gånger per år. Jag har blivit en medelklassrätt och jag känner mig inte alls hemma där. Värst är det med stockholmsrättorna på Aftonbladet och Expressen som bor antingen på Södermalm eller i Bromma. Med sina höga löner och dekadenta livsstil, hur ska de kunna beskriva verkligheten för en

tvåbarnsmamma i Dalarna? Det är gäster i en främmande miljö och resultatet blir inte äkta, bara falskt.

DS: Homogena redaktioner kommer att skapa homogen journalistik. Sen så tror jag inte att blandningen, tänkandet kring genus och etnicitet är det enda viktiga. Det får inte vara essentialistiskt för att prata filosofiskt språk. Alltså det är ju inte vad man är utan vad man gör som man kan påverka. Det är viktigt att det inte blir minoritetsfrågor.

Vem får jobb hos er?

BK: Utbildade journalister. Journalister med några års erfarenhet ifrån en annan nyhetsredaktion. Helst ska man ha varit på en liten tidning utanför en storstad. Har man redigerings- och webbkunskap så är det bra.

MO: Jag söker efter människor som tillför något extra på redaktionen. I år

Astrid Byrman, 19, Södra Vätterbygden Folkhögskola

Tror du att din utbildning ger dig tillräckligt med kunskaper för att arbeta som journalist?

Vi får ju de grundläggande kunskaperna och får prova på olika saker. Nästa vecka ska vi ut på praktik till exempel.

Vilka medier tar du del av varje dag?

Tidningar, tv-nyheter och webb. Jag läser mycket nyheter på webben, jag tycker det är bra för där kan jag själv välja vad jag vill läsa.

Henrik Knobe, 26, JMG

Har du någon journalistisk förebild?

Torsten Ehrenmark (mångsidig 1900-talsreporter), BANG, Fredrik Strage och Mats Olsson. Jag gillar deras sätt att berätta på, det känns fräscht, oväntat och intressant.

Vilket är ditt favoritmedie?

Olika former av livsstilsmagasin och TV:n.

Denna sida: Överst Ingrid Schoerner, Svenska Dagbladet. Underst Daniel Sandström, Sydsvenskan

Foto: Redaktionen

har vi gjort sex nyanställningar och jag anser att det är ett brett spektrum av individer som kommit hit. För att bygga en bra hockeyfemman kan jag inte sätta in fem vänsterbackar, alla måste tillföra något på varje position.

DS: Vägen hit är oftast att man jobbat på natten eller som vikarie. Och då är en vanlig väg in att man fått praktik genom någon av de stora utbildningarna eller Skurup. Så har vi gjort några av våra bästa rekryteringar.

Hur viktig är en journalistutbildning hos de sökande när ni anställer folk?

MO: Det är inte viktigt alls. Det viktiga vid en anställningsintervju är att personen framför mig har en tanke om varför han eller hon vill bli journalist och kan formulera det i ord till mig.
BK: Det är A och O. Jag tror inte vi an-

ställt någon utan utbildning. Du kommer inte in som jättebegåvning längre. Du kommer in som utbildad och via en annan redaktion.

IS: Det är klart att utbildning är viktigt när man söker jobb hos oss. Det stora flertalet har utbildning. I någon form.

DS: Min inställning är att utbildningen kan vara avgörande, men det beror på vad man lärt sig. Jag tror det är bra om inte alla på redaktionen kommer från en journalistutbildning. Det säger jag för att jag själv inte har någon.

Vilka förväntningar har ni på dem som kommer från journalistutbildningar?

IS: Det beror helt på vilken skola de kommer ifrån. Generellt har vi höga förväntningar på våra medarbetare.

MO: Inga alls. Jag borde kanske ha det men de har i så fall grusats med

åren. Det finns ingen sällning, alla som vill blir klara. Studenterna får inte lära sig vad det journalistiska uppdraget går ut på.

BK: De ska kunna samarbeta med andra här på redaktion. De ska vara nyfikna. De ska ha så goda kunskaper om samhället och samhällsorganisation så att de kan ta sig fram och vara självständiga. Om jag till exempel säger till dig att skolstyrelsen har ett möte under dagen så ska du känna till de rätta vägarna för detta. Sedan måste man även ha ett gott omdöme och kunna de etiska reglerna. Och slutligen givetvis även att kunna skriva bra. För det mesta uppfyller de våra förväntningar väldigt väl. Det jag är kritisk mot är att skolorna halkar efter vad gäller den mediala utvecklingen. Jag tycker att det finns för stora förväntningar på att bli reporter och bara reporter. Journalistyrket idag handlar om så mycket mer. Det är roligt att man drömmer om att bli utrikeskorrespondent men det är nog ändå inte vad man blir i slutändan.

DS: Jag vill inte generalisera när det gäller journalistutbildningarna men jag får en känsla ibland att folk blir kanske av lite med sin individualitet. Man blir mer professionell och det är jättebra men man blir också kanske något mer homogeniserad och allmängiltig och därmed också utbytbar. Jag tror att framtidens journalister måste vara generalister men också specialister. De måste vara stilister i större utsträckning.

Vilket ansvar har ni som redaktörer och tidningsutgivare för att motverka en homogen journalistkår?

MO: Jag har ett ansvar genom att medvetandegöra oss alla om de här frågorna. Personligen kan jag skita i det och invänta min pension men för unga, som har 40 år kvar i branschen, är det viktigt att förstå vad det journalistiska uppdraget går ut på. Jag försöker anställa folk som sticker ut och som tillför något nytt och avvikande.

BK: Självfallet har vi ett stort ansvar. Men det är ett delat ansvar. Skolorna måste också producera journalister som inte är formstöpta. Självfallet faller det största ansvaret på oss eftersom det är vi som anställer. Men jag tycker inte att skolorna formstöpa studenter så de kommer ut som små gubbar på ett rullband. Nu tycker jag inte detta är ett stort problem och det tror jag beror på den generation som dagens studenter tillhör. Den är inte så formbar.

IS: Vi har helt klart ett ansvar. Vi måste försöka se till att journalister speglar den verklighet de är satta att bevaka.

Redaktionen
projektarbetaren@gmail.com

Filip funderar och förklarar

Det finns en stor medvetenhet hos arbetsgivarna om hur sammansättningen av människor på redaktionerna ser ut. De är på det klara med att arbetsstyrkan är homogen och att det kan innebära ett problem för den journalistiska slutprodukten. Alla uppger att detta, på ett eller annat sätt, är något man försöker komma tillrätta med.

Det finns ett stort behov av kunskap om nya publiceringsformer. Både Birgitta Kruse, GP, och Ingrid Schoerner, SvD, uppger att detta är det som behövs mest på deras arbetsplatser.

Trots att de vi intervjuat inte nödvändigtvis har rent journalistiska arbetsuppgifter finns det ändå en stark överensstämmelse om vad det journalistiska uppdraget går ut på och hur viktigt det är ta hänsyn till det vid nyrekrytering.

När det gäller vilken bakgrund journalister har och bör ha finns det två synsätt som står mot varandra. Det ena är det att journalister ska ha förmågan att skildra främmande miljöer. Det är en del av yrket.

Det andra att det finns en gräns för hur främmande saker det är rimligt att tro att en journalist ska kunna beskriva.

Att utbildning är viktigt tycker alla vi pratat med utom Mats Ottosson på JP.

Generellt sett går det att säga att utbildning är något som ger väsentligt större möjligheter att få jobb. I alla fall om man kan tänka sig en journalistisk karriär utanför Småland.

Viss kritik mot dagens journalistutbildningar gör att skönja. Saker som att studenterna likriktas, får orealistiska förväntningar och sackar efter i den tekniska utvecklingen har nämnts.

Alla som intervjuats håller med om att arbetsgivarna har ett stort, om än delat, ansvar vad gäller att motverka homogenitet i den svenska journalistkåren.

Filip Kruse
filip.projektarbetaren@gmail.com

Emma Eleonarasdotter, 31 år, Skurups Folkhögskola

Tror du att din utbildning ger dig tillräckligt med kunskaper för att arbeta som journalist?

Jag hoppas det. Nä men... jag tror ändå att det krävs tidigare arbetslivserfarenhet. Som alla har här. Bara den ettåriga utbildningen vi har här tror jag inte räcker. För att jobba som journalist tror jag man måste ha ett intresse för hantverket sedan tidigare.

Katrin Svensson Södertörns Högskola

Vad är bäst med din utbildning?

Blandningen av yrkets alla aspekter. Man får lära sig allt.

Vad är sämst?

Kanske samma sak, bredden. Mycket bredd, lite djup.

Prenumererar du på någon dagstidning?

Ja, Dagens Nyheter

Detta är resultatet från

Vem är egentligen den svenska journaliststudenten? Projektarbetaren åtog sig att genom en enkät försöka besvara frågan. Här är svaren.

Fler kvinnor på högskolorna

Devisen 50/50 är något starkt förknippat med det svenska samhället. Som helhet kan journalistutbildningarna också vara nöjda med könsfördelningen. Men det finns skillnader skolorna emellan. JMG är den skola som närmast uppnått en alldeles jämn fördelning. Kvinnorna utgjorde en knapp majoritet, 53 procent. Södertörn utmärker sig med en stor majoritet kvinnliga journaliststudenter, nästan två tredjedelar. Förhållandet på Skurup är näst intill det omvända. Även Södra Vätterbygdens studenter är till övervägande del män.

Unga studenter

Studenterna är relativt unga. På JMG, Södertörn och Södra Vätterbygden är majoriteten av eleverna födda 1985 eller senare. Skurup utgör ett undantag där hela 35 procent är födda 1983 och knappt någon senare än 1984. En möjlig förklaring till detta kan vara att tidigare arbetslivserfarenhet premieras på skolan.

Skapandet lockar

På frågan varför studenterna ville bli journalister märks en tydlig trend. De två populäraste valen har sin tyngdpunkt i den skapande processen. På JMG tycker över 80 procent att just det kreativa i yrket var positivt. Övriga skolor hade något lägre siffror.

Att studenterna gillar att skriva är också det väldigt tydligt. Även här ligger JMG i topp då så mycket som 88 procent av de svarande finner den uppgiften positiv. Södra Vätterbygdens elever var inte lika gillande. Skillnaden i inställningen till skrivandet är nästan 20 procent när de två skolornas studentgrupper jämförs.

En tredje populär anledning bland studenterna till att bli journalist är möjligheten att träffa intressanta människor i yrket. Detta uppskattades allra mest på Skurup. För över 70 procent av studenterna är det en orsak för deras val i karriären. Den enskilda anledningen med allra minst uppslutning var bra lön. Näst intill ingen överhuvudtaget från de fyra utbildningarna blir journalist för pengarnas skull.

Starka ideal

När studenterna fick besvara vad de anser journalistikens uppgift vara framgår en tydlig bild av idealism. På alla fyra utbildningar finns en överväldigande majoritet som tycker att påståenden som att journalister borde informera om samhällets orättvisor, vara neutrala rapportörer om samhället och granska samhällets maktthavare, för att nämna några få av områdena, stämmer helt eller delvis.

Men ett av påståendena har emellertid inte alls samma omfattande uppslutning. Att journalister borde spegla den

Fremsta skälen till att bli journalist

JMG	Skurup	Södertörn	Södra Vätterbygden
Gillar att skriva 88 %	Kreativt arbete 76 %	Gillar att skriva 77 %	Kreativt arbete 79 %
Kreativt arbete 84 %	Gillar att skriva 76 %	Kreativt arbete 72 %	Gillar att skriva 64 %
Träffa intressanta människor 53 %	Träffa intressanta människor 72 %	Träffa intressanta människor 55 %	Träffa intressanta människor 57 %

Kommentar:

Den skapande processen är genomgående populär bland studenterna på alla fyra utbildningar som deltagit enkäten. Noterbart är att studenterna på folkhögskolan i Skurup i mycket större utsträckning även vill träffa intressanta människor i yrket. I tabellen har alla siffror avrundats till närmaste heltal, vilket även är fallet i övriga tabeller som redovisas i Projektarbetaren.

Populäraste medierna att jobba inom

JMG	Skurup	Södertörn	Södra Vätterbygden
Press 61 %	Press 62 %	Press 56 %	Press 76 %
Multijournalistik 27 %	Radio 15 %	Multijournalistik 25 %	TV 8 %
Radio 10 %	Multijournalistik 15 %	Radio 7 %	Multijournalistik 8 %

Kommentar:

Press är på alla fyra utbildningar den klart populäraste mediaformen som journaliststudenterna vill jobba inom efter att ha avslutat studierna. Allra populärast är press på Södra Vätterbygdens folkhögskola. På JMG och Södertörn vill var fjärde student arbeta inom multijournalistik, en avsevärt högre siffra än Skurup och Södra Vätterbygden. Utöver vad som visas i tabellen vill dessutom sex procent på Södertörn jobba inom webb. På övriga utbildningar är det näst intill ingen student som ser det som sin framtida mediabransch.

allmänna opinionen är något som en tredjedel av studenterna inte håller med om. Mest kritiska är eleverna på JMG och Skurup.

Fortsatt stark ställning för pressen

Pressen utgör ännu det största mediet i Sverige. Kanske är det därför inte så överraskande att det återspeglas i journaliststudenternas karriärval. När frågan ställdes till dem vilket medium de ville arbeta inom efter att ha avslutat studierna valde en övervägande majoritet just press.

Vissa skillnader existerar mellan utbildningarna. På Södra Vätterbygden återfinns den högsta siffran, tre av fyra vill jobba inom press. För Södertörn var talet avsevärt lägre, drygt hälften av studenterna ser pressen som sin framtida arbetsplats.

Multijournalistik är det näst mest valda alternativet i genomsnitt. På både JMG och Södertörn anser var fjärde student att det är vad de vill jobba med. Intresset på folkhögskolorna är avsevärt lägre.

Övriga svar att uppmärksamma är att ingen från JMG kan tänka sig att jobba med TV och att radio delar andra plats tillsammans med multijournalistik på Skurup.

Kulturskribent eller allmänreporter – populära ämnen

Studenterna fick välja fem journalistiska ämnen de själva helst vill arbeta med och utöver det även rangordna dessa ämnen på en skala mellan 1 till 5. Populärast av alternativen var kultur och samhälle/politik, det sistnämnda det alternativ som rankades absolut högst. Tydliga skillnader mellan de olika utbildningarna går dock att utläsa. På Södertörn valde 67 elever samhälle/politik och utav dem rangordnade 23 stycken alternativet som nummer ett. Kultur kan 61 av studenterna på Södertörn tänka sig att arbeta med och 21 stycken av dem rankade det ämnet som nummer ett.

På de övriga utbildningarna är även kultur populärt, men rankas inte lika högt i samma omfattning. Samhälle/politik utgör förstavalet i större grad.

Mest påtagligt var detta fallet på folkhögskolorna. Av Skurups 19 studenter som valde kultur som ett framtida önskvärt ämne att jobba med har endast tre personer det som sitt förstaval. Motsvarande tal på Södra Vätterbygden är nio respektive en. I jämförelse har 12 elever på Skurup rangordnat samhälle/politik som nummer ett, utav 21 som valde det ämnet. Skillnaden är markant även på Södra Vätterbygden där fem utav 12

svarande rankade samhälle/politik allra högst. Nöje var sammantaget det tredje populäraste arbetsområdet, men endast i få fall förstaval.

Går journalistiken i arv?

Det är svårt att dra några egentliga slutsatser utifrån resultatet på frågan ifall studenterna hade föräldrar verksam i mediebranschen. För ett utlåtande om detta hade en jämförelse med andra branscher varit nödvändig. I relativ mening är det ingen stor andel av studenterna som har minst en förälder som själv jobbar som journalist, eller något annat yrke inom media. Vissa skillnader finns dock mellan skolorna. Av Södertörns journaliststudenter svarade knappt 12 procent att de har föräldrar inom mediebranschen. Endast en student på JMG hade detta, vilket motsvarar 2,1 procent.

Den högre siffran på Södertörn kan möjligtvis förklaras av mediernas koncentration till Stockholm.

En akademisk bakgrund

En del av enkäten tog upp journaliststudenternas föräldrars utbildningsnivå. Skillnaderna mellan de olika skolorna är betydande. Bland mödrarna till stu-

studentundersökningen

De vanligaste uppväxthemmen

JMG	Skurup	Södertörn	Södra Vätterbygden
Högre tjänstemannahem/ Akademikerhem 52 %	Arbetarhem 42 %	Arbetarhem 38 %	Arbetarhem 46 %
Tjänstemannahem 18 %	Högre tjänstemannahem/ Akademikerhem 23 %	Högre tjänstemannahem/ Akademikerhem 27 %	Företagarhem 23%
Arbetarhem 17 %	Tjänstemannahem 19 %	Tjänstemannahem 23 %	Tjänstemannahem 23 %

Kommentar:

På alla utbildningar förutom JMG uppger den största gruppen att de växt upp i ett arbetarhem. Sammantaget utgör dock de som växt upp i ett högre tjänstemannahem/akademikerhem eller tjänstemannahem en majoritet. På JMG utgör denna grupp drygt två tredjedelar. Även värt att uppmärksamma är att nästan var fjärde student på Södra Vätterbygdens folkhögskola kommer från ett företagarhem.

De största partierna

JMG	Skurup	Södertörn	Södra Vätterbygden
Miljöpartiet 33 %	Socialdemokraterna 28 %	Miljöpartiet 32 %	Socialdemokraterna 36 %
Annat 16 %	Vänsterpartiet 24 %	Socialdemokraterna 23 %	Kristdemokraterna 21 %
Vänsterpartiet 13 %	Miljöpartiet 24 %	Vänsterpartiet 17 %	Moderaterna, Miljöpartiet 14%

Kommentar:

Miljöpartiet har mycket stort stöd på framför allt de två högskoleutbildningarna på JMG och Södertörn, där var tredje student sympatiserar med de gröna. På folkhögskolorna Skurup och Södra Vätterbygden är socialdemokraterna ännu största parti. Den rödgröna dominansen på skolorna är tydlig. Södra Vätterbygden är i viss utsträckning ett undantag då både kristdemokraterna och moderaterna har stor andel sympatisörer.

denterna på JMG har knappt 80 procent högskoleutbildning och bland fäderna är siffran knappt 70 procent. Motsvarande resultat bland föräldrarna till Södra Vätterbygdens journaliststudenter är knappt 29 procent respektive 43 procent. Inom skolorna återfinns även tydliga skillnader baserade på kön. På Skurup har hälften av mödrarna till eleverna högskoleutbildning. Bland fäderna är antalet mindre, knappt 35 procent. De fäder som lämnat studierna efter grundskolan utgör även de 35 procent. Motsvarande tal bland mödrarna är knappt åtta procent.

På Södra Vätterbygden är förhållandet näst intill det omvända. Knappt 29 procent av mödrarna har högskoleutbildning jämfört med 43 procent av fäderna. Andelen fäder som avslutade skolgången efter grundskolan är drygt sju procent, knappt hälften av andelen bland mödrarna, drygt 14 procent.

Resultaten utifrån denna fråga återspeglas i hög grad i en annan del av enkäten där studenterna får välja ett alternativ som beskriver det hem de växte upp i. Följaktligen svarade drygt hälften av studenterna på JMG att de växte upp i ett högre tjänstemannahem/akademikerhem.

Bland studenterna på Södra Vätterbygden valde knappt åtta procent det

svarsalternativet. Nästan 50 procent anser sig ha växt upp i ett arbetarhem. Andelen som gjort det bland Skurups studenter var drygt 40 procent, en siffra liknande den på Södertörn, där knappt fyra av tio svarade arbetarhem. Kontrasten är därmed stark till JMG där motsvarande siffra enbart är 17 procent.

Ett något anmärkningsvärt tal är att nästan 25 procent av studenterna på Södra Vätterbygden växt upp i ett företagarhem.

Etniskt homogen utbildning?

Den svenska yrkesverksamma journalistkåren anklagas ofta, med rätta bör tilläggas, för att vara en etniskt homogen kår, med en väldigt liten andel i den med invandrarbakgrund. Är förhållandet detsamma bland journaliststudenterna? Enligt resultatet utifrån enkäten är svaret nej.

Siffrorna överlag på alla skolor är mycket högre än de för journalistkåren. Skillnader existerar dock utbildningarna sinsemellan. Av studenterna på Södra Vätterbygden har tre stycken, eller drygt 21 procent själva invandrat. Tre personer har en far som invandrat och två, motsvarande drygt 15 procent, har en mor som invandrat till Sverige.

Södertörn och Skurup liknar varan-

dra med avseende på den etniska sammansättningen bland studenterna. Mindre än fem procent har själva invandrat. Ungefär 15 procent har en invandrad far och sju procent har en invandrad mor.

På JMG är andelen studenter med en invandrad far minst, åtta procent. I övrigt finns inga signifikanta olikheter jämfört med Skurup och Södertörn.

Stad och land

Var journaliststudenterna växt upp överensstämmer i stor utsträckning med statistiken i Den svenska journalistkåren där sammansättningen hos journalisterna i Sverige undersöks.

Genomsnittet för studenter som kommer från den svenska landsbygden är 13 procent. Siffran för enbart Södra Vätterbygden är dock mycket högre, nästan 29 procent. Dessutom är ingen av studenterna på samma skola uppväxt i någon av landets tre största städer, Stockholm, Göteborg eller Malmö. Avståndet till dessa städer kan vara en faktor som spelar in.

I jämförelse är hälften av studenterna på Södertörn uppväxt i någon av de tre största städerna och ungefär var fjärde på JMG respektive Skurup. Förutom Södertörn då, har majoriteten av studenterna på alla utbildningar växt upp i en

mindre tätort eller en större tätort i Sverige.

En rödgrön röra

Den svenska journalisten är enligt tidigare forskning, redovisad i bland annat Den svenska journalistkåren, vänsterorienterad i sina värderingar och i sina partisympatier. Den tendensen är än mer framträdande hos den svenska journaliststudenten.

Specifikt märks detta gällande miljöpartiet. Det är störst parti bland studenterna, 30 procent. Genomsnittet påverkas väldigt mycket av det stora antalet deltagande studenter i enkäten från JMG och Södertörn där var tredje sympatiserar med miljöpartiet. På folkhögskolorna Skurup och Södra Vätterbygden är socialdemokraterna ännu det parti som flest stödjer, 28 respektive 36 procent. Södra Vätterbygden är även den skola som har störst stöd för högerblocket jämfört med de övriga skolorna. 21 procent sympatiserar med kristdemokraterna, ett parti som inte har en enda sympatisör på någon av de andra skolorna, och 14 procent stödjer moderaterna. Ingen student på Södra Vätterbygden sympatiserar med vänsterpartiet.

På Skurup är visserligen socialdemokraterna största parti, som nämndes ovan, men tilläggas bör att vänsterpartiet och miljöpartiet har näst intill lika stort stöd, 24 procent för vardera partiet. JMG uppvisar siffror som kan tyda på en mittenorientering. Sympatierna för socialdemokraterna och vänsterpartiet är 11 respektive 13 procent. Centern och folkpartiet stöds av 9 respektive 11 procent.

En sekulär student?

I vilken grad journaliststudenterna själva är religiösa är svårt att utläsa utifrån den frågan Projektarbetaren valde att ställa i enkäten. Dock kan den religiösa/kulturella uppväxtmiljön analyseras. Den enskilt största religiösa gruppen studenterna på alla fyra utbildningssäten anser sig ha haft som uppväxtmiljö är den protestantiska kristna. På JMG utgör dessa dock inte mer än hälften.

Nästan lika många individer, 20 i jämförelse med 23, har svarat annat, vilket går att tolka som att de inte anser sig ha vuxit upp traditionell religiös miljö. På JMG återfinns även en mindre andel med katolsk bakgrund, vilket även är fallet på Skurup och på Södra Vätterbygden. Södertörn utgör här ett undantag, med ingen från skolan som svarat att de vuxit upp i en katolsk miljö. Därremot existerar en minoritet med judisk bakgrund. Södra Vätterbygden har en avsevärt större andel, drygt 14 procent, 10 procentenheter fler i jämförelse med alla de övriga än övriga utbildningssäten som uppgivit att deras religiösa/kulturella uppväxtmiljö är en annan kristen tradition.

Förklaringen till denna siffra är med största sannolikhet att de frireligiösa samfunden har många medlemmar i Småland och Jönköping.

ANDREAS LARSSON

andreas.projektarbetaren@gmail.com

Så gick undersökningen till

För att få en spridning på de studenter som besvarade enkäten och därmed en bred uppfattning om vem den svenska journaliststudenten är besöktes fyra olika svenska journalistutbildningar. Dessa fyra journalistutbildningar återfinns på JMG, Institutionen för Journalistik och Masskommunikation i Göteborg, Södra Vätterbygdens Folkhögskola i Jönköping, Södertörns högskola i Huddinge och Skurups Folkhögskola.

Geografisk spridning

Anledningen till att vi valde just dessa fyra utbildningar är att de är spridda över landet, och med olika avstånd till större eller mindre städer. Två av utbildningssätena är folkhögskolor, ett är högskola och ett är universitet.

Nya journaliststudenter

Enkäten riktades till nya journaliststudenter som precis påbörjat sin utbildning, detta delvis på grund av tidsbrist. Ytterligare ett skäl till denna avgränsning är att vi tror att dessa studenter är mindre påverkade av utbildningen i sig än vad andra och tredjeårsstudenter är.

Hög svarsfrekvens

Valet att på plats dela ut och samla in enkäterna grundades till stor del i uppfattningen att det skulle höja svarsfrekvensen. På Södertörn deltog 86 av 93 studenter i enkäten, på Södra Vätterbygdens 14 av 20, på Skurup 26 av 28, och på JMG 49 av 56. Studenterna hade möjlighet att besvara 15 olika frågor men även valet att avstå från att svara. Frågorna behandlar allt från kön, ålder och etnicitet, politiska sympatier, till vilket medium de vill arbeta inom och med vilket ämne. Frågorna är dels slutna där ett eller flera svarsalternativ kryssas i, dels en öppen fråga där studenten får svara med egna ord. I en utav frågorna ombeds studenten rangordna flera alternativ.

ANDREAS LARSSON

andreas.projektarbetaren@gmail.com

... och Kent Asp

Kent Asp, professor i journalistik på JMG sedan 1992. Han har från och med 1994 varit huvudansvarig för forskningssamarbetet mellan JMG och Svenska Journalistförbundet, som utmynnat i bokprojektet *Den svenska journalistkåren*. Så här kommenterar han Projektarbetarens enkätresultat.

Positiv om pressens popularitet

– Gjorde det? Men det var överraskande. Det måste tidningsutgivarna vara glada för.

Det Asp förvånas över är att en så klar majoritet utav studenterna i Projektarbetarens enkät helst vill arbeta inom press. Att de traditionella medierna fortfarande står starka som han uttrycker det. Han tycker ändå att det är förståeligt och till och med klokt att studenterna på de fyra skolorna till övervägande del valt just press.

– Man märker också att pressjournalistik är någon slags bas eller grund i journalistiken. Alla har ju någon gång startat i pressen. Så det var glädjande att det finns en sådan slags realism i studenternas uppfattning faktiskt.

Det faktum att majoriteten av eleverna på tre av utbildningssätena är födda 1985 eller senare är även det något som Kent Asp finner positivt.

– Positivt? Ja, självklart! Jag ser mest utifrån individens utgångspunkt. Samhällets kostnad är en sak, men det är stora kostnader för individen att hålla på med längre utbildningar.

Asp ser det som en större trend i samhället, som återspeglas på JMG, att det från politiskt håll finns en vilja att de som går ut från universiteten inte ska vara "urgamla". Det är tydligt med tanke på att systemet med att studenter över 25 år som hade fem års yrkeserfarenhet kunde tillgodoräkna sig extra poäng vid ansökningarna till utbildningar, tagits bort på universiteten. Folkhögskolor jobbar under andra förutsättningar berättar Asp, vilket skulle förklara att Skurups folkhögskola knappt har någon student född senare än 1984.

Förhärskande ideal

Granskningsidealens status överraskar inte honom, då det är något som tagits upp i forskningen kring journalistkåren.

– Nej men granskningsidealet omfattas numera av i stort sett hela kåren och även då även av dem som läser till till att bli journalist. Att en stor del av studenterna i enkäten ställde sig kritiska till

Kent Asp är professor i journalistik på JMG. Han har själv under lång tid varit huvudansvarig för forskning om journalistkåren i Sverige, återkomma bland journaliststudenterna, men med starkare tendenser.

påståendet att "journalisten bör spegla den allmänna opinionen" har Asp stor förståelse för. Formuleringen tycker han inte kan uppfattas som att "spegla olika åsikter och opinioner i ett samhälle".

– Den allmänna opinionen är någonting annat. Det är en opinion, den förhärskande. Så jag förvånas inte. Som det formuleras, skulle jag själv inte säga att det är en uppgift för journalister.

I kontrast till vad Kent Asp ser som positivt utifrån enkäten är han något oroad över att de journalistiska ämnenas kultur och även nöje ändå är så pass populära som områden att jobba med bland studenterna.

– Alltså, det är en ungdomlig prioritering om man säger så. Rent realistiskt sett så är det inte den stora arbetsmarknaden, utan det är då samhälle/politik.

En trend bland journalistkåren i sin helhet är att en allt större andel består

av kvinnor. Bland yngre journalister i förbundet är en majoritet kvinnor.

Kvinnorna stöder miljöpartiet

Men utifrån den enkät Projektarbetaren genomfört tycker inte Kent Asp att det går att dra några tydliga slutsatser med avseende på könsfördelningen. Det krävs mer forskning under en längre tidsperiod.

– Man får nog akta sig att ta enskilda år. Vad gäller JMG har det ändrats en del över åren. Det fanns faktiskt en period då det var överskott på killar och sen var det ett överskott på tjejer. Och nu senaste perioderna har det varit ganska jämt.

Varför Södertörn har en så pass stor andel kvinnliga journaliststudenter går bara att spekulera i. En möjlig teori hävdar han är att en större andel manliga

Joanna Wahlsten, 22, JMG

Har du någon journalistisk förebild?

Nej, inte vad jag kan komma på just nu.

Vilket är ditt favoritmedie?

Jag gillar tidningsformatet. Det är en upplevelse att bläddra i en tidning, man vet inte vad som kommer på nästa sida och det tycker jag om. Sedan är jag intresserad av både redigering och layout.

Jonatan Nilsson, 27, Södra Vätterbygdens Folkhögskola

Var vill du jobba i framtiden?

Drömmen är att starta ett eget produktionsbolag och göra program för Sveriges Radio P3. Jag har några programidéer redan, de rör sig inom musik, underhållning och nöje.

Vad är bäst med din utbildning?

Jag lär mig mycket och får nya inblickar hela tiden, det är bäst, haha. Det går undan på utbildningen. Det är ingen waist of time liksom.

analyserar

verige. Han ser i hög grad samma trender som finns inom kåren

Foto: Andreas Larsson

studenter sökt sig JMK.

Andelen kvinnliga journaliststudenter på Södertörn, det utbildningssätet med enskilt flest enkättagare, förklarar, enligt Kent Asp, stödet för miljöpartiet. Just könsfaktorn är den viktigaste faktorn inom journalistkåren för stödet till de gröna. Han ser ytterligare en möjlig förklaring.

– Sen då att journalister, framför allt då yngre identifierar sig med miljöpartiet beror på att det är ett icke-etablissemangsparti. Det finns en samvariation mellan yrkesideologi, att vara självständig och stå utanför, och partisympatier.

Det skulle förklara socialdemokraternas svaga ställning på framför allt JMG. Att vänstern är fortsatt stark på folkhögskolorna kopplar han till att det är vanligare med bakgrund i arbetarklassen.

Att var tionde elev på Södertörn har

en förälder inom mediebranschen är inget som förvånar Asp alls. Den närmast liggande förklaringen, säger han, är att studenterna kanske i huvudsak kommer från Stockholm och nästan en majoritet av journalistkåren jobbar där.

Att journalistyrket i viss omfattning så att säga går i arv är inget som han upplever som ett problem.

– Det är rätt vanligt men så är det. Det visar sig när man tittar på alla slags yrken. Det är inget som utmärker journalistik utan det gäller många yrken. Läkare, lärare...

Det som skiljer fenomenet från övriga arbetsområden, är det faktum att journalistyrket är så publikt att det märks, som Kent Asp uttrycker det.

”Akademikerbarnens yrke”

Inte heller förvånas professorn över resultatet i enkäten gällande utbildningen hos föräldrarna. Journalistyrket, säger han, har blivit akademikerbarnens yrke i hög grad. Att en rekrytering från ”någon slags övre medelklassmiljö” möjligtvis skulle leda till att vissa miljöer i samhället inte skildras på ett önskvärt sätt, att journalister många gånger känner sig främmande i andra miljöer än sin egen övre medelklassmiljö, är något som bekymrar honom mycket.

– Det är kanske ett av de största problemen. Att inom journalistik så finns vissa samhällssektorer helt enkelt inte.

Folkhögskolorna, som i högre grad har studenter uppväxta i arbetarhem, anser han fyller en viktig funktion och uppgift i att fånga upp sådana som inte går på universiteten.

För Kent Asp så sammanfaller den etniska faktorn till stor del med klassfrågan. Men han påpekar att den är svårare att analysera.

– Även vi i vår forskning frågar journalistkåren och hur man än frågar så, till exempel om någon är uppvuxen i utlandet så kan du få svenska ambassadörers barn där eller något. Enligt Asp är det egentligen inte märkligt att personer med invandrarbakgrund även med hög utbildning får ta okvalificerade jobb inledningsvis som en inkörspart. Men det är väldigt olyckligt att människor blir kvar där allt för lång tid.

ANDREAS LARSSON

andreas.projektarbetaren@gmail.com

Hallå!

Charlotte Ekberg, informatör på Södertörns Högskola. Hur kommer det sig att ni marknadsför era journalistutbildningar på Facebook?

Vi undersöker hela tiden vår målgrupp och de som vi försöker rikta oss till är människor i åldrarna 18 till 23. Vi har ganska mycket yngre studenter här än på andra skolor. Facebook verkar vara ett bra sätt att nå ut till den målgruppen, att komma igenom bruset.

Fungerar det?

Ja och nej. 10 procent av våra nya studenter har sett Södertörns reklam på Internet. Men det handlar lika mycket om att se till att människor pratar om Södertörn. Word of mouth. Och det är betydligt svårare att mäta.

Kommer ni fortsätta med det i framtiden?

Svårt att säga. Vi koncentrerar oss ganska mycket på nästa intagningsstillfälle och bestämmer egentligen inte längre fram än så. Men vi drar oss nog inte ur nu. Facebook-marknadsföringen har gett stor respons.

FILIP KRUSE

filip.projektarbetaren@gmail.com

Personliga erfarenheter viktigare än utbildningen

Kulturell förståelse påverkar studenternas attityder och drivkrafter inom journalistyrket mer än vad journalistutbildningarna gör.

Det visar en undersökning gjord på spanska och engelska journaliststudenter.

Undersökningen som genomfördes av fyra internationella medieforskare publicerades i tidsskriften *European Journal of Communication* 2008.

653 brittiska och 195 spanska journaliststudenter ingick i undersökningen som hade som huvudsyfte att jämföra attityder och värderingar kring journalistyrket.

Artikelförfattarna jämförde resultatet med liknande undersökningar gjord på Storbritanniens journalistkår och slår fast att värderingarna och attityderna sammanfaller med studenternas.

Utifrån detta drar forskarna slutsatsen att den kulturella förståelse om journalistyrket som finns inom ett land, samt personliga erfarenheter av media, påverkar journaliststudentens värderingar och attityder redan innan han eller hon har påbörjat sin utbildning.

Spanjorer väljer Public Service

Resultatet av undersökningen visar även att de spanska studenterna är mer Public-Serviceinriktade än sina brittiska studentkollegor. De brittiska studenter värderar nöje och underhållning högre än vad de spanska studenterna gör. 29 procent av de spanska studenterna svarade att public service var ett av huvudskälen till varför de ville bli journalister medan motsvarande siffra för de brittiska studenterna var 10 procent.

Att spanjorerna är mer seriösa i sin hållning till journalistiken är ett genomgående drag genom hela undersökningen.

Källa: *Becoming Journalist: A Comparison of the Professional Attitudes and Values of British and Spanish Journalism Students*. Publicerad i *European Journal of Communication*, 2008 nr 23, sid 133.

PER GREHN

per.projektarbetaren@gmail.com

Theres Selén
Södertörns Högskola

Vad är ditt favoritmedie?

Tidning, därför att det är lätt att bära med sig. Enkelt och billigt. Trots att jag läser *Journalistik* och *Massmedia*

Prenumererar du på någon tidning?

Ja, *Dagens Nyheter*.

Vilka medier tar du del av varje dag?

I princip alla. Radio och tidning på förmiddagen. TV och webb på kvällen.

Jonas Asp, 24 år,
Skurups Folkhögskola

Vad vill du jobba med i framtiden?

Hmm, utlandsreporter är det jag helst vill bli. Möjligheten att kunna göra längre reportage som får ta sin tid tilltalar mig. Alternativt kulturjournalist. Utlandsreporter är kanske ganska svårt att bli. Men visst är korre drömjobbet.

Från akademins högsäte till arbetarens huvudstad.

Kalle Laxgård flyttade från Uppsala för att studera journalistik i Göteborg.

– Jag har bara läst en halv termin här på JMG och känner redan att jag har lärt mig saker inom områden som jag inte ens visste fanns tidigare.

Att vara nyfiken och lära sig nya saker är något som Kalle återkommer till under intervjun.

– Från början hade jag tänkt fortsätta läsa kurser i Uppsala och bättra på min allmänbildning. Sen fick jag en knäpp och tänkte att det kunde vara roligt att flytta söderut. Antagningsprovet på JMG gjorde jag mest för att se vad det handlade om. När jag sen kom in kände jag att det var lika bra att bara köra på.

Kalle berättar om när han fick en aha-upplevelse under en skoluppgift tidigare i höstas.

– Jag var ute i ett arbetarkvarter på Hisingen. När jag kom dit upptäckte jag ett gäng lastbilschaufförer som satt på ett fik. De åt de flottigaste mackorna jag någonsin sett samtidigt som de snackade skit med tanten som ägde stället. Det var en helt ny upplevelse för mig, säger han och skrattar.

Kalle förklarar varför han vill bli journalist.

– Det verkar så roligt. Man kan ju göra i princip vad man vill. I vissa fall räcker det med att man är tillräckligt intresserad av någonting och får till en journalistisk twist på det hela för att lyckas. Titta bara på Fredrik Strage, han tjänar ju pengar som journalist bara genom att surfa runt på YouTube.

Homogen klass

Kalle försöker sammanfatta sina intryck av journalistutbildningen på JMG. Skolan känns bra och undervisningen är utmanande anser han. Uppgifter som för bara några månader kändes övermäktiga känns redan lättare.

– En av de första uppgifterna vi fick göra var att granska jämställdhetsstatistik från SCB. Det kändes svårt, jag och siffror går nämligen inte så bra ihop. Segern kändes stor när uppgiften var klar och man märkte att det hade gått bra trots allt.

Kalle har även hunnit reflektera över klassen han går i. Det är en bra klass men det finns saker som kunde vara bättre.

– Vi har en fin stämning och alla satsar stenhårt på skolan. Å andra sidan är klassen väldigt homogen. Det är vita svenska medelklassbarn i åldern 20-30 år. De flesta har alltid haft det hyfsat lätt i skolan och gillar journalistik och media. Journalister ska ju spegla allmänhetens intressen men med en så homogen grupp blir det svårt att täcka dessa

STUDENT I Kalle Laxgård har precis börjat på journalistutbildningen på JMG i Göteborg. Självt beskriver han sig som en typisk medelklasskille från Uppsala.

Foto: Per Grehn

intressen, anser jag.

Med en mamma som är utbildad psykolog, en pappa som arbetar inom psykiatri samt en lillasyster som också pluggar till psykolog anser Kalle att han själv faller in under kategorin vit svensk medelklass. Trots det är han emot kvotering som ett sätt att bryta det homogena mönstret på utbildningen.

– Det känns inte rättvist om någon som har betygen inte kommer in på grund av att någon annan har tagit platsen genom kvotering.

Uppdrag och sanningar

Inför intervjun fick Kalle i uppgift att tänka lite närmare på vad det journalistiska uppdraget betyder för honom.

– Först och främst vill jag fullfölja uppgiften som är att genomföra den här utbildningen. Det är först efteråt som jag tror att jag kan formulera vad det journalistiska uppdraget betyder för mig.

Kalle tror att det journalistiska uppdraget är något som formas utifrån den egna individen.

– Jag väljer ju att se på världen och filtrera det jag ser genom mig själv. Förhoppningsvis vill folk ta del av det jag tycker är intressant.

På samma sätt avfärdar Kalle tanken på att det skulle finnas en objektiv sanning. Eftersom olika individer skapar olika sanningar utifrån sig själva.

Vilka sanningar vill då Kalle berätta som journalist?

– I Uppsala läste jag både retorik och

statskunskap. Samhällsliv och samhällsfrågor betyder mycket för mig. Jag tror dessutom att man kan informera och underhålla på en och samma gång, förklarar han.

Radion är fri

Under sina studieår på Uppsala Universitet jobbade Kalle på studentradion där han gjorde allt från radioteater till underhållningsprogram. Radiomediet är något som fortfarande ligger Kalle varmt om hjärtat.

– Till skillnad från TV är ju radion en väldigt fri medieform. När man lyssnar på radio kan man göra en massa andra saker under tiden som att laga mat, plugga eller köra bil. Tittar man på TV blir man låst. Mycket av det som görs i TV kan även göras i radio, det handlar bara om att ha tillräckligt med fantasi.

Kalle äger själv inte någon TV utan lyssnar hellre på radio. Favoriten är P1-programmet God morgon Världen på söndagsmorgnarna.

– Det har en lättsam men ändå informativ ton och sammanfattar nyhetsveckan på ett bra sätt. Har man missat något så blir man uppdaterad genom att lyssna på programmet. Det borde vara obligatoriskt för alla svenskar att lyssna på God morgon Världen, säger Kalle och skrattar.

Bor centralt

Flytten från Uppsala till Göteborg har gått bra för Kalle även om han hade svårt att hitta en lägenhet i början.

– Jag gjorde som alla gör. Lusläste annonser på Internet och pratade med fastighetsmäklare. Ett tag gick jag till och med omkring med min laptop på stan för att hela tiden kunna uppdatera annonserna på Blocket.

Till slut fick han tag på ett ställe och nu bor Kalle som inkvarterad i en lägenhet i centrala Göteborg.

Kulturintresset är stort och Kalle har redan hunnit besöka flera av Göteborgs många museer.

– När jag var på Hasselbladsmuseet köpte jag ett vykort där Pablo Picasso har en "Jag älskar Göteborg" t-shirt på sig. Den var helt oemotståndlig, säger Kalle Laxgård och skrattar.

PER GREHN

per.projektarbetaren@gmail.com

Adrianna Jalming, 24 år,
Skurups folkhögskola

Har du någon journalistisk förebild?

Susanne Ljung är en förebild för mig. Hon har gjort väldigt mycket, är driven och verkar älska det hon gör. Hon känns väldigt kvalificerad.

Joel Winquist, 23,
Södra Vätterbygdens Folkhögskola

Har du någon journalistisk förebild?

Simon Bank på Aftonbladet är duktig. Han är påläst och vågar sticka ut.

Vilket är ditt favoritmedium?

Tidningar, Aftonbladet och Sportbladet.

Var vill du jobba i framtiden?

Helst vill jag jobba på Sportbladet på Aftonbladet. Radio intresserar mig också så det står mellan press och radio.

Jasmine Wikström vill jobba som multijournalist.

Därför valde hon att läsa på Södertörns Högskola. Att hennes utbildning dessutom bara ligger ett par kilometer från hennes föräldrahem gjorde valet ännu mer självklart.

– Jag skulle vilja jobba med alla möjliga former av journalistik, säger Jasmine.

Fredagseftermiddag i november. Det regnar regnblandat regn. Inne på Södertörns Högskola råder en ganska sällig stämning. De flesta ska, om de inte redan gjort det, gå hem.

Inne i huvudbyggnaden Moas båge väntar Jasmine Wikström. Även hon ska strax bege sig hemåt. Jasmine läser sin första termin på en av Södertörns journalistutbildningar, Journalistik och Multimedia. Hon är svartklädd och har mörkt hår som lysas upp av ilsket röda slingor.

Journalistik är något som intresserat Jasmine länge.

– Jag har villat bli journalist sedan jag började i högstadiet, säger hon. Jag började med foto efter nian och arbetade med en skoltidning. Sen sommarjobbade jag på en ungdomstidning också. Journalistik och foto är en väldigt kul kombination så då kan man ju försöka satsa på det.

Blandning av människor

Södertörns Högskola ligger i Flemingsberg i Huddinge kommun. Det passade Jasmine bra när hon valde skola. Själv bor hon ungefär 10 minuters bussresa bort i Fittja. Och efter att ha gått på Södertörn i några månader känns det som hon valde rätt.

– Jag besökte Stockholms Universitet och det kändes så himla stort, säger hon. Så operonligt. Sen var jag på besök på Södertörn och kände här vill jag gå. Här finns det en blandning av människor som jag tycker om.

Jasmine gick direkt till högskolestudier efter gymnasiet. I början var hon orolig att det skulle vara jobbigt eftersom hon var så ung.

– Jag är yngst bland dem som jag umgås med, säger hon. Men det funkar bra ändå.

Möjligheten att få blanda olika uttrycksformer var det som gjorde att Jasmine valde att läsa Journalistik och Multimedia, den journalistutbildning på Södertörn med mest praktiska moment på schemat.

– Jag tycker det är väldigt kul med rörlig media, säger hon. Att blanda och läsa foto tillsammans med flerkanalspublicering. Dessutom ligger det ju lite i tiden. Man ska vara multijournalist och sådär.

Jasmine har tre yngre syskon och skiljda föräldrar. Hon bor hemma hos sin mor för att slippa ta studielån. Jas-

STUDENT 2 Jasmine Wikström utbildar sig till journalist på Södertörns Högskola i Huddinge. Jasmine som bor i Fittja anser att mediebilderna av vissa förorter i Stockholm är förvridda.

Foto: Filip Kruse

mines mor har flyttat till Stockholm från Dalarna. Hon jobbar inom hemtjänsten.

Bakgrunden påverkar

Jasmines pappa kommer ursprungligen från Pakistan. Han har bott i Sverige i ungefär 20 år.

– Jag träffar honom inte så ofta men mina syskon träffar honom, säger Jasmine. När jag pratade senast med pappa jobbade han med ekonomi fast jag vet inte riktigt vad. Nåt med bokföring på ett hotell tror jag. Han tröttnar ofta på sina jobb. Men vi är inte osams. Det är bara så med föräldrar. Vissa är jobbiga, andra lite bättre.

Jasmine tror inte att hennes bakgrund kommer påverka henne nämnvärt när hon ska jobba som journalist. Men att

växa upp i en förort till Stockholm kan ha givit henne möjligheten att se saker lite annorlunda jämfört med många andra journalister.

– Exempelvis så är bilden av vissa förorter i Stockholm förvridda i media, säger hon. Det har kanske att göra med att många journalister aldrig satt sin fot på dessa platser. Men det har jag gjort. Det ger mig kanske ett lite annorlunda synsätt.

Vill skriva i tidning

En del arbetsgivare tenderar idag till att se utländskt påbrå som en merit. Hur Jasmin tror att hennes uppväxt med en utlandsfödd far kommer spela roll för hennes karriär är hon lite osäker på.

– Det är klart att jag funderat lite på

om det spelar roll, säger hon. Jag har sett på TV och läst att det kan vara både en fördel och nackdel. Men jag har aldrig haft några problem med att inte vara helt svensk så det är inget jag går och reflekterar över direkt.

Att få träffa många olika människor och ha ett omväxlande jobb är det som lockar mest med yrket. Som journalist vill Jasmine testa lite allt möjligt.

– Jag vill skriva i tidning fast jag vet inte riktigt med vad. Nyhetsjournalistik är väldigt roligt. Det tråkiga är ju att inte får fördjupa sig i någonting. Det skulle vara kul att få jobba med ett magasin där man får mer tid på sig.

Hon tänker dessutom inte begränsa sig till att bara hålla på med det skrivna ordet.

– Det mesta verkar intressant att göra. Absolut tidning men gärna prova på TV och radio också. Jag har jobbat mycket med foto och layout. Jag skulle gärna vilja kombinera det på något sätt.

Svårt att få jobb

Ungefär hälften av alla journalister bor i Stockholmsområdet idag. Jasmine kan tänka sig att byta huvudstaden mot något annat om yrket kräver så. Hon tror dock att Stockholm även i framtiden kommer vara en plats som hon återvänder till.

– Eftersom jag är från Stockholm så har jag de flesta kompisarna här, säger hon. Men sedan man får anpassa sig lite efter journalistyrket. Jag skulle inte vilja lämna Stockholm för gott men kan absolut tänka mig att göra det under vissa perioder.

Egentligen ser Jasmin inget negativt alls med själva journalistyrket. Det svåra ligger snarare i att få möjlighet att utöva det.

– Att få ett jobb tror jag kommer att bli väldigt svårt, säger hon. Det gäller att få in en fot. Börja med vikariat och frilans ett tag. Det är väl efter det man kan försöka få ett fast jobb.

I korridorerna på Södertörn blir det mer och mer folktomt. Ute på skolgården rör sig studenter och personal i en strid ström mot rulltrappan som leder ner till Flemingsbergs tågstation och pendeln in till Stockholm. Jasmine är klar för dagen, övningsartikeln är inlämnad och helgen ska börja.

FILIP KRUSE

filip.projektarbetaren@gmail.com

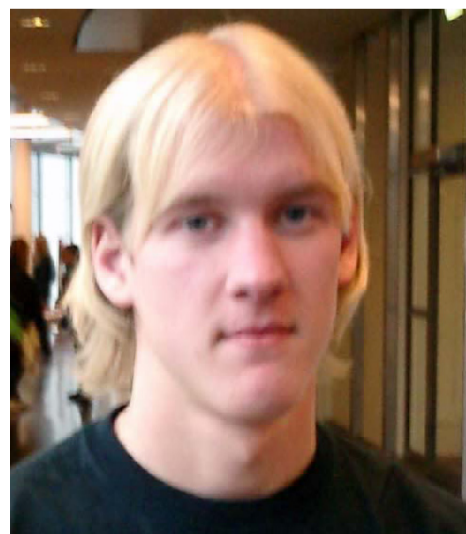
Emilie Malmros, 23, JMG

Vad är bäst med din utbildning?

Det bästa är nog att det är så praktiskt. Många små praktiska övningar hela tiden.

Tror du att din utbildning ger dig tillräckligt med kunskaper för att du ska kunna arbeta som journalist?

Jodå, utbildningen ska räcka tycker jag. Den ger en bra grund i alla fall. Sen kommer man säkert komplettera kunskaperna när man väl börjat jobba.

Jesper Lithammer, 21, Södertörns Högskola

Vad är bäst med din utbildning?

Det är en bra blandning av teori och praktik tycker jag.

Vad är sämst?

Ibland blir det lite mycket på en och samma gång. Till exempel introduktioner och annan information. Ja, det tror jag säkert.

Vilka medier tar du del av varje dag?

Webb och TV.

Det avgörande provet

DAGS FÖR PROV Universitetsadjunkt Bengt Carlsson håller ett vakande öga över de sökande till antagningsprovet i journalistik. "För många är det gruvligt avgörande och på vissa ser man att nerverna sitter utanpå. Jag försöker avdramatisera det hela genom att dra några dåliga vitsar och hålla igång folket.

Det är måndagen den 17 november och i vestibulen på JMG i Göteborg har inskrivningen till vårens antagningsprov på journalistprogrammet börjat.

Studievägledaren Bengt Carlsson hälsar glatt på provdeltagarna som nervöst kliver in genom dörrarna till provsalen.

Bengt Carlsson har samordnat antagningsprovet på JMG i femton år. Han vet hur tankarna går bland provdeltagarna.

– För många är det gruvligt avgörande och en av de riktigt stora och avgörande dagarna. Jag ser det som min grej att försöka avdramatisera det hela, köra lite dåliga vitsar och hålla igång folket. På något sett vill jag att de ska vaggas in i en lugn stämning för att de ska kunna göra ett bra resultat.

I början på 90-talet ingick Bengt i den

grupp som utformade dagens antagningsprov till JMG i Göteborg och dess motsvarighet på Stockholms Universitet, JMK.

– Vi ville öka motivationen till att bli journalister bland de sökande. Under 80-talet krävdes det 5.0 för att komma in på journalistutbildningen vilket var precis samma som för medicin. Det är klart att de kom in många duktiga människor men alla hade kanske inte fallenheten för journalistyrket. Genom att införa ett antagningsprov ville vi öka den journalistiska kvalitén på utbildningen.

För att få göra antagningsprovet krävs det att den sökande har minst ett års

högskolestudier och ett godkänt högskoleprovresultat.

85 personer gjorde antagningsprovet på JMG under måndagen.

– Vi hade hoppats på lite fler, förklarar Bengt som tillägger att det nästan alltid är färre som skriver provet på hösten än på våren inför den kommande höstterminen.

Luckprovet fyller en funktion

Antagningsprovet som används på JMG i Göteborg består av fyra olika delmoment.

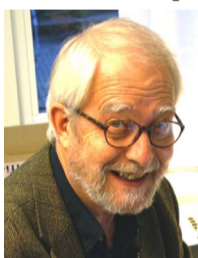
– Två av delarna går ut på att skriva egna texter. Därutöver har vi ett nutids-test och ett så kallat luckprov där det gäller att fylla i borttappade bokstäver och ord i en löpande text.

Foto: Andreas Larsson/Per Grehn

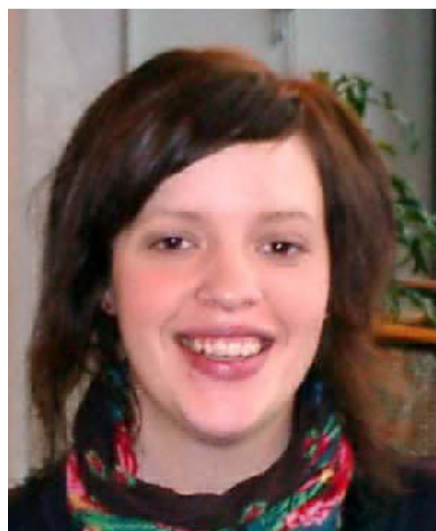
Vissa har ifrågasatt vad lucktestet egentligen fyller för funktion, att det rentav skulle vara diskriminerande mot individer med en annan etnisk bakgrund. Vad anser du om det?

– För ett par år sedan gjorde jag en högst ovetenskaplig studie och tittade på hur resultatet på provet skulle ha blivit om man uteslöt luckprovet. Det fanns ingenting som tydde på att det skulle drabba någon viss grupp av människor. Språket är journalistens absolut viktigaste redskap och jag anser att luckprovet fyller en funktion som ytterligare en parameter på antagningsprovet. Det är ett vetenskapligt utformat kontextprov som mäter känsla för språk och sammanhang i en löpande text.

Antagningsprovet rättas av fyra personer med stor journalistisk erfarenhet.

Bengt Carlsson

Sofia Lundqvist
Södertörns Högskola

Vilket är ditt favoritmedie?

Radio tror jag.

Vad är bäst med din utbildning?

Det praktiska absolut.

Vad är sämst?

Mycket tung litteratur och mycket råplugg, haha.

Kalle Laxgård, 23,
JMG

Har du någon journalistisk förebild?

Jag uppskattar mycket av Mark Levengoods jobb. Han kombinerar humor och vardagsfilosofi på ett sätt som gör att allmänheten stannar upp och tänker till.

Prenumererar du på någon tidning?

Fokus, Filter och Dagens Nyheter.

Skrivdelarna rättas av två personer och ger därmed dubbelt så många poäng.

Rättningsgruppen består alltid av två män och två kvinnor.

– Enligt en undersökning som gjordes på antagningsprovet för några år sedan fanns det inte något som tydde på att en kvinna bedömde en annan kvinnas text på ett annorlunda sätt. Jag vill att antagningsprovet ska vara så oantastligt som möjligt. Därför är det ändå alltid två män och två kvinnor som rättar provet.

Sjunkande nivåer

Under sina år på JMG har Bengt Carlsson märkt hur antalet sökande till journalistlinjen har minskat och hur poängen för att kallas antagningsprovet har sjunkit.

– När vi började med antagningsprovet var det aldrig någon med lägre än 1.7 som kallades till provet. Idag ligger poängnivån omkring eller strax över 1.0. Det har aldrig hänt förut.

Bengt har sina egna teorier om varför kurvan faller.

– Jag har en känsla av att det nya studiemedelsystemet slår stenhårt. Man har inte råd att studera utan tar chansen att väljer att jobba istället för att plugga det där extra året på universitetet. Tidigare hade många mycket mer studier bakom sig innan de började på journalistutbildningen. Medelåldern bland de antagna tenderar dessutom att sjunka.

PER GREHN

per.projektarbetaren@gmail.com

Antagningsprovet

För att vara behörig att antas till Journalistprogrammet måste den sökande ha läst minst två terminer vid universitet eller annan högskola. Dessutom måste den sökande ha ett godkänt högskoleprovresultat.

Antagningen baseras på högskoleprovresultatet i kombination med JMG:s egna antagningsprov.

Provet består dels av skrivprov där den sökande ska författa egna texter utifrån givna förlagor, dels ett nutidsorienteringstest med viss samhällskunskaplig inriktning och dels ett prov som mäter känsla för språk och sammanhang (lucktestet)

De cirka 120 sökande som har bäst på högskoleprovet kallas till antagningsprovet. Av dessa antas cirka 50 provdeltagare till utbildningen.

Etnisk kvotering

- ett förslag som kom av sig

Det har gjorts försök att minska snedrekryteringen till journalistutbildningarna i Sverige.

2004 lämnade Institutionen för journalistik och masskommunikation, JMG, in ett förslag om etniskt kvotering till styrelsen vid Göteborgs Universitet men där blev det stopp.

– Hade vi inte använt ordet kvotering så hade det nog gått igenom, säger dåvarande prefekten Marina Ghersetti.

Förslaget gick ut på att byta ut en del av antagningsprovet till JMG mot en personlig intervju med den sökande. På detta sätt hoppades man att under tre år få möjlighet att kvotera in tio personer med annan etnisk bakgrund än svensk.

– Den svenska journalistkåren är inte representativ för den svenska befolkningen. Idag har närmare en fjärdedel av Sveriges medborgare en sådan bakgrund att de inte har två svenska föräldrar eller svenska ättlingar bakåt i generationerna. Om journalistiken ska vara representativ så måste även dessa människor finnas med i journalistkåren. Invandrare och andra generationers invandrare är underrepresenterade här på JMG. Därför ville vi ändra på antagningsförfarandet, förklarar Marina Ghersetti.

Marina Ghersetti

Styrelsen satte stopp

Den del av antagningsprovet som skulle bytas ut syftar till att mäta den sökandes språk och läsförståelse. Det så kallade lucktestet går ut på att fylla i hela eller delar av ord som fattas i en text.

– Vi ansåg att luckprovet till viss del var diskriminerande för de individer som inte haft svenska som modersmål hela livet. Fram till dess hade luckprovet frågat efter en språkkunskap som kanske inte var så jätterelevant för journalister. Tanken med att byta ut luckprovet mot en intervju var därför att testa hur den sökande behärskar det svenska språket muntligen.

Enligt Marina Ghersetti har utformningen av luckprovet ändrats och blivit

mer relevanta med tanke på att de faktiskt testar sökande för en journalistisk utbildning.

Samhällsvetenskapliga fakultetens styrelse ställde sig bakom förslaget men vågade inte besluta i ärendet utan skickade det vidare till Göteborgs Universitets styrelse.

– Men de sa nej efter det som hade hänt i Uppsala. Hade vi inte använt ordet kvotering så hade det nog gått igenom.

Ingenting har hänt

2003 kvoterades 30 sökande med utländsk bakgrund in till juristutbildningen vid Uppsala Universitet. Två studenter som nekades tillträde trots att de hade bättre betyg anmälde då juridiska institutionen för diskriminering.

Ärendet avgjordes slutligen 2006 då högsta domstolen fann att Uppsala gjort sig skyldig till diskriminering mot de två kvinnorna.

– Göteborgs universitet utgick med rätta från att de skulle kunna hamna i samma situation. Däremot så tycker jag att de handlade fejt. De hade exempelvis kunnat ge oss tre extra platser till journalistutbildningen vilka endast skulle få besättas av studenter med utländsk bakgrund. På så sätt hade ingen med bättre betyg puttats ut.

Efter universitetets beslut anser Marina Ghersetti att diskussionen om en breddad rekrytering har hamnat i ett nolläge.

– Om Göteborgs universitet hade stuckit ut hakan så hade det skapat en debatt som kanske hade fört frågan ett steg framåt. Tittar man på andelen studenter med utländsk bakgrund så har det inte hänt någonting här på JMG de senaste fyra åren.

Marina Ghersetti anser att om något ska kunna göras åt saken så måste det avsättas pengar just för detta ändamål.

– Så länge man inte avsätter faktiska medel så stannar det vid vackra ord. Det behövs faktiska medel för att anställa folk antingen på fakultetsnivå eller inom institutionen som arbetar enbart med den här typen av frågor.

PER GREHN

per.projektarbetaren@gmail.com

Hallå!

Hanna Rasmuson, 23, som precis har avslutat antagningsprovet på JMG.

Hur har det gått för dig?

Det känns bra överlag men det är blandade känslor och svårt att veta så här direkt.

Vilken del av provet var svårast tycker du?

Nutidsorienteringen. Det var så övergripande och stora områden som de frågade om. Vad betyder till exempel subsidiering?

Vad tycker du rent allmänt om provet?

Jag tycker det var bra och innehöll flera roliga delar. Jag trodde att den roligaste delen skulle vara den när man skriver fritt utifrån en bild men lucktestet var nog ändå roligast. Precis som att lösa korsord.

Vad tycker du om att man har ett antagningsprov till journalistutbildningen?

Jag tycker att det är jättebra! Jag tycker att det borde vara så på alla utbildningar och att man testar de kunskaper som hör till den utbildningen man ska gå på.

Varför vill du utbilda dig till journalist?

Det är inte säkert att jag vill bli journalist men utbildningen känns som en bra grund att ha med sig i framtiden. Jag gillar ju dessutom att skriva.

Vad hoppas du på mest just nu?

Att jag kommer in på utbildningen givetvis men även att jag kan glömma det här provet nu. Vi får svaret den 8 december, det är långt dit.

Vad ska du göra nu?

Ta en öl!

Elin Hagström, 21, Södra Vätterbygdens Folkhögskola

Var vill du jobba i framtiden?

Jag skulle vilja jobba inom radio eller dagspress och delta i de stora sammanhangen. Lokal journalistik verkar också intressant, den syns inte lika mycket men är ändå betydelsefull.

Vad är bäst med din utbildning?

Vi har bra lärare och det är fart på utbildningen hela tiden. Man går aldrig omkring och känner att man inte har något att göra och det tycker jag om.

Tobias Wallin, 25 år, Skurups Folkhögskola

Vilka medier tar du del av varje dag?

Just nu är det bara public service, SR och SVT, som gäller för Tv och radio då. Tidningar blir det en del. Sydsvenskan, DN, Focus och Flamman ibland. Mycket webben också förstås.

Slutdiskussion

Kära läsare!

Tack för att du har följt med oss genom detta nummer av Projektarbetaren. Som alla roliga sagor så har tyvärr även denna ett slut. Det är dags att summera vilka resultat vi har kommit fram till i vår undersökning om vem den svenska journaliststudenten är.

Med facit i hand kan vi konstatera följande:

Den svenska journaliststudenten är en yngre man eller kvinna med svenskt ursprung.

Journaliststudenten har valt att utbilda sig till journalist för att hon gillar att skriva och träffa intressanta människor.

I framtiden vill journaliststudenten arbeta inom press och där skriva om kulturella eller politiska ämnen.

Journaliststudenten är en idealist som tycker att det är viktigt att granska samhällets makthavare och rapportera om samhällets orättvisor.

Journaliststudenten är antingen socialdemokrat eller miljöpartist och har vuxit upp i en kristen protestantisk miljö.

DET FINNS ETT antal tydliga skillnader mellan de fyra journalistutbildningarna som ingår i undersökningen. JMG i Göteborg sticker ut som det utbildnings-säte där flest studenter har föräldrar som studerat på högskolenivå. Jämfört med de bägge folkhögskolorna är JMG även den utbildning där flest studenter kommer från tjänstemannabakgrund och akademikerhem.

Den politiska hemvisten skiljer sig dessutom mellan folkhögskolorna och JMG samt Södertörn. När den största andelen folkhögskolestudenter stödjer socialdemokraterna tyr sig högskolestudenterna hellre åt miljöpartiet.

ENLIGT värderingsteorin och kulturteorin går viljan att studera på högskola vidare från generation till generation. Som synes får dessa två teorier stöd i vår forskning då skillnaderna mellan uppväxtmiljö samt föräldrar med egen högre utbildning är tydlig.

Som tidigare presenterats i Projektarbetaren får dessa tankegångar medhåll av journalistprofessorn Kent Asp som förklarar att anledningen till att socialdemokratin har ett starkare stöd på folkhögskolorna beror på att dessa studenter i högre utsträckning har vuxit upp i arbetarhem.

GLÄDJANDE nog kan vi konstatera att den homogena sammansättningen av individer på de fyra lärosätena inte var så stor som vi befarade. Jämfört med den svenska journalistkåren, det vill säga de som dagligen arbetar som journalister i vårt avlånga land, är andelen med annan etnisk bakgrund än svensk större på

skolorna vi har besökt. Trots detta goda resultat får vi inte glömma bort att det ser olika ut skolorna emellan. Sämst representation av annan etnisk bakgrund har JMG i Göteborg. Fruktlösa försök från institutionen har gjorts att ändra antagningsförfarandet till utbildningen genom att införa etnisk kvotering. Efter att Uppsala Universitet inte tillätits kvotering vid lärosätets juristutbildning var det omöjligt för Göteborgs Universitet att pröva något liknande.

HOS DE SOM ansvarar för de utbildningar vi varit på finns det en fråga som alla anser viktig: vilka är våra studenter? Det är i grund och botten samma problematik som arbetsgivarna vi intervjuat tampas med. Många sociala och etniska grupper är inte representerade på skolor och redaktioner. Den medicin som varit aktuell för att komma tillrätta med detta är kvotering. De vi talat med är inte nödvändigtvis emot kvotering som en del av antagningsproceduren men kan av olika skäl inte tillämpa det. Argumenten mot kvotering är att de som går på skolorna inte är de bäst kvalificerade. Att gynna någon på grund av saker som inte går att påverka, såsom etnisk tillhörighet och ursprung, innebär att missgynna någon annan på precis samma premisser. Svärdet är tveeggat.

ARBETSGIVARNA uppvisar en stor samstämmighet på de flesta viktiga frågeställningar. Det är egentligen inte så märkligt. Samtliga kommer ifrån tidningar som har ungefär samma sorts journalistik och verkar på samma spelplan.

ALLA ÄR ÖVERENS om att det finns saker som kunde ha varit avsevärt bättre vad gäller redaktionernas sammansättning av människor. Men att veta om problem är ofta en viktig del av själva lösning. En viktig synpunkt som framkommit i den här frågan är att det inte nödvändigtvis krävs att en journalist är insatt i det ämnet hon är satt att bevakta. Förmågan att tränga in i främmande miljöer, förstå och förklara dessa är en av de allra viktigaste hos duktiga journalister.

UTBILDNING värdesätts mycket högt av de flesta de arbetsgivare vi pratat med. En gedigen utbildning är viktigt att ha med sig ut i arbetslivet. De som anställs på de tidningar vi pratat med är nästan alltid utbildade. Dessa har stor kompetens men det finns ändå några saker som många av arbetsgivarna tycker utbildningarna borde lägga större ton-

vikt vid. Det absolut viktigaste här är kunskap om nya medier. Det finns ett skriande behov av människor som kan och vill publicera sig via webb och andra digitala kanaler.

EN AV DE stora utmaningarna för journalistutbildningarna i framtiden blir att tillgodose branschens önskemål vad gäller större kunskap om nya digitala publiceringsformer utan att tumma på att lära ut den demokratiska funktionen som journalistiken har.

FÖR ATT ÅTERKNYTA till den inledande texten i detta magasin, journalistutbildningarna måste vara en fast punkt i medievärlden samtidigt som fotarbetet är snabbt nog för att hinna möta branschens krav.

JOURNALISTER måste vara representerade för läsare, tittare och lyssnare. Ansvaret för detta är delat mellan alla aktörer i medievärlden. Det viktiga är

egentligen inte att den svenska journalistkåren representerar ett snitt av Sveriges befolkning i stort. Det viktiga är att Sveriges befolkning har känslan av att journalistkåren faktiskt representerar dem.

MED DETTA MAGASIN har vi försökt ge bild av vem den svenska journaliststudenten är. Till viss del har vi lyckats men den kompletta bilden lär vi aldrig få. Som alltid med statistik handlar det om att knyckla ihop folks liv på utrymmen där de egentligen inte får plats. Vi hoppas i alla fall att du har funnit detta magasin läsvärt, intressant och tankeväckande.

Redaktionen

ABSTRACT

Titel: Projektarbetaren ”Vem är den svenska journaliststudenten?”

Författare: Kruse, Filip; Larsson, Andreas; Grehn, Per

Kurs: Göteborgs Universitet: Institutionen för journalistik och masskommunikation (JMG), Journalistprogrammet, Journalistgranskning.

Termin: Hötterminen 2008

Metod: Enkätundersökning samt intervjuer

Material: Enkätundersökning genomförd på studenter (första termin) vid fyra journalistutbildningar i Sverige, JMG, Göteborg, Södra Vätterbygdens Folkhögskola, Jönköping, Skurups Folkhögskola, Skurup samt Södertörns Högskola, Huddinge.

Huvudresultat: Den svenska journaliststudenten är en yngre man eller kvinna med svenskt ursprung. Journaliststudenten har valt att utbilda sig till journalist för att hon gillar att skriva och träffa intressanta människor. I framtiden vill journaliststudenten arbeta inom press och där skriva om kulturella eller politiska ämnen. Journaliststudenten är en idealist som tycker att det är viktigt att granska samhällets maktavare och rapportera om samhällets orättvisor. Journaliststudenten är antingen socialdemokrat eller miljöpartist och har vuxit upp i en kristen protestantisk miljö.

Skillnader mellan skolorna:

Det finns ett antal tydliga skillnader mellan de fyra journalistutbildningar som ingår i undersökningen. JMG i Göteborg sticker ut som det utbildningssäte där flest studenter har föräldrar som studerat på högskolenivå. Jämfört med de bägge folkhögskolorna är JMG även den utbildning där flest studenter kommer från tjänstemannabakgrund och akademikerhem. Den politiska hemvisten skiljer sig dessutom mellan folkhögskolorna och JMG samt Södertörn. När den största andelen folkhögskolestudenter stödjer socialdemokraterna tyr sig högskolestudenterna hellre åt miljöpartiet.

ABSTRACT

Title: Project worker, ”Who is the Swedish journalist student?”

Author: Kruse, Filip; Larsson, Andreas; Grehn, Per

Course: Gothenburg University: Department of Journalism and Mass Communication (JMG), Journalism Program, Journalism Review.

Term: Autumn term 2008

Method: Survey and interviews

Materials: Survey conducted on students (first term) at four journalism courses in Sweden, JMG, Gothenburg, Folk high school of Södra Vätterbygdens, Jönköping, Folk high school of Skurup, Skurup and Södertörn University, Huddinge.

Main results: The Swedish journalist student is a young man or woman of Swedish origin. Journalist students have chosen to become a journalist because he or she likes to write and to meet interesting people. In the future, the student journalist would like to work in the press and write about cultural or political subjects. Journalist students are idealists who believe it is important to examine the society in power and report on inequalities in society. The journalist student is either a Social Democrat or supporter of the Green Party and has grown up in a Christian Protestant environment.

Differences between schools:

There are a number of clear differences between the four journalism courses included in the survey. JMG in Gothenburg, stands out as the school where most students have parents who have themselves studied at a university level. Compared with the two folk high schools JMG is also the school where most students come from middle class or the upper class homes. The political sympathies differs between folk high schools and JMG and Södertörn. Whereas the largest share of students at the folk high schools support the Social Democrats students attending the universities tend to prefer the Green Party.

**Projektarbetaren
Metod, litteratur och bilagor**

**Projektarbete: Filip Kruse, Andreas Larsson och Per Grehn
Journalistprogrammet, Institutionen för journalistik och masskommunikation,
Göteborgs Universitet, HT 08.
Handledare Marina Ghersetti**

Innehållsförteckning

1. Syfte
2. Frågeställningar
3. Avgränsningar
4. Metod
 - 4.1 Enkäten
 - 4.1.2. Tillvägagångssätt
 - 4.2 Intervjuerna
 - 4.2.2 Tillvägagångssätt
5. Problem under arbetets gång
6. Litteratur
7. Källförteckning
8. Internetkällor
9. Intervjupersoner
10. Gruppenkät
11. Bilagor
 - 11.1 Enkät
 - 11.1.2 Intervjufrågor till studieansvariga
 - 11.1.3 Intervjufrågor till arbetsgivare

1. Syfte

Syftet med den här undersökningen är att ta reda på vem den svenska journaliststudenten är samt att få en bild av vilka journalister arbetsmarknaden letar efter.

2. Frågeställningar

1. Vilka personer utbildar sig till journalister i Sverige?
2. Skiljer sig journaliststudenterna åt beroende på vilken typ av skola de studerar på?
3. Motsvarar journaliststudenterna arbetsgivarens förväntningar?

3. Avgränsningar

Efter att ha satt oss in i vilka journalistutbildningar som finns i Sverige valde vi ut fyra stycken som vi ansåg passade bra in på vår undersökning. Skolorna som ingår i undersökningen är JMG på Göteborgs universitet, Södertörns högskola, Södra Vätterbygdens Folkhögskola samt Skurups Folkhögskola. Anledningen till att vi valde just dessa utbildningar är framförallt därför att det ger en väldigt stor variation i undersökningen. Eftersom en av våra frågeställningar var att ta reda på om journaliststudenterna skiljer sig åt beroende på var de studerar så tycker vi att spridningen mellan JMG:s tvååriga universitetsutbildning och Skurups ettåriga passar bra in på vår undersökning. Skolorna skiljer sig dessutom åt vad gäller deras geografiska spridning i landet samt närhet till storstad/småstad. Enligt vår högst subjektiva uppfattning hoppades vi därför kunna upptäcka skillnader bland journaliststudenterna beroende på var och på vilken skola de studerar.

Givet vår tilldelade tid till att genomföra undersökningen ansåg vi det vara praktiskt omöjligt att undersöka fler lärosäten. Bristen på tid har även gjort att vi endast har undersökt de elever som precis har börjat studera på respektive utbildning. Ytterligare ett skäl till denna avgränsning är att vi tror att dessa studenter är mindre påverkade av utbildningen i sig än vad andra och tredjeårsstudenter är.

Som en del i undersökningen har vi även valt att intervjua ansvariga personer för utbildningen på de olika lärosätena samt ansvariga personer för anställningar inom fyra dagstidningar på eller i närheten av respektive lärosäte. Anledningen till detta är att vi ville undersöka hur journaliststudenterna motsvarar arbetsgivarens förväntningar. Från början fanns en tanke att intervjua arbetsgivare både inom dagspress, radio och TV. Efter noga övervägande valde vi dock att koncentrera oss på endast dagspress eftersom vi fann ett egenvärde i att jämföra attityder och skillnader inom samma medieform. Detta är dessutom den största arbetsgivaren.

På skolorna har vi genomfört mindre intervjuer med 20 studenter, för att kunna presentera materialet som en snabbenkät i vårt magasin.

Övriga personer som har intervjuats för reportage, kommentarer och annat material i magasinet se *9. Intervjupersoner*.

4. Metod

Vi har använt oss av både en kvantitativ och en kvalitativ metod för att genomföra vår undersökning. Den kvantitativa metoden är en enkätundersökning som vi genomförde på de fyra utbildningssätena. Den kvalitativa metoden består av intervjuer med arbetsgivare på fyra redaktioner samt intervjuer med ansvariga för de fyra journalistutbildningarna. Anledningen till att vi valt att göra en enkätundersökning är att vi anser att en sådan undersökning bäst mäter vad vi avser att mäta.

”Frågorna ställs i allmänhet till ett urval av personer från en bestämd population och syftet med undersökningen är att beskriva hur svarsmönstren ser ut och att förklara varför olika grupper i populationen svarar på olika sätt”

Metodpraktikan sidan 262.

4.1 Enkäten

Enkäten (se bilaga 9.1.1) är fyra sidor lång och innehåller 15 frågor. Frågorna är dels slutna där ett eller flera svarsalternativ kryssas i, dels en öppen fråga där studenten får svara med egna ord (se fråga 11). I en utav frågorna ombeds studenten rangordna flera alternativ (se fråga 8).

Merparten av frågorna är lånade från tidigare forskning, främst från undersökningarna *Journalist 2005* och *The Nordic Journalism Student (2007)*.

4.1.2 Tillvägagångssätt

För att sätta ihop enkäten tillbringade vi mycket tid med att studera tidigare enkätundersökningar. Samtidigt läste vi in oss på litteratur som vi ansåg berörde de ämne som vi avsåg studera. När vi hade sammanställt vår egen enkät tog vi kontakt med de fyra lärosäten som vi bestämt oss för att undersöka. Kontakterna med JMG, Södertörns Högskola, Södra Vätterbygdens Folkhögskola samt Skurups Folkhögskola togs via mejl och telefon. I mejlen förklarade vi vårt syfte med undersökningen, hur lång tid den skulle ta och en preliminär tid då vi kunde komma och genomföra enkätundersökningen. I samtliga fall fick vi positiva svar till vår förfrågan.

När enkäten var sammanställd packade vi väskan och begav oss ut till de tre lärosäten som ligger utanför Göteborg. På skolorna togs vi väl emot av de ansvariga och enkätundersökningen gick snabbt att genomföra. Enkätundersökningen genomfördes även på JMG.

Väl hemma i Göteborg började arbetet med att koda in svaren i statistikprogrammet SPSS. Kodningen gick bra och tog oss ungefär två arbetsdagar med kafferast. Svarsfrekvensen på undersökningen får anses vara hög då 175 av sammanlagt 192 studenter som ingick i vår urvalsgrupp svarade på enkäten.

Statistikkörningarna i SPSS gick till på följande sätt:

Korskörningar har genomförts där svaret på fråga 1, vilken utbildning studenten går på, varit utgångspunkten. Resultatet där har utgjort den oberoende variabeln som sedan körts mot svaren på de övriga 14 frågorna som utgjort de beroende variablerna. Utöver detta har även korskörningar gjorts där kön och uppväxtmiljö utgjort den oberoende variabeln och partisympati utgjort den beroende variabeln.

4.2 Intervjuerna

Anledningen till att vi valde att genomföra djupintervjuer med arbetsgivarna och de studieansvariga var att vi ansåg det vara en lämplig metod för att komma närmare svaret på vår frågeställning om vilka förväntningar arbetsgivaren har på de utbildade journaliststudenterna. Att vi genomförde en intervju med de studieansvariga var för att ta reda på om det finns några skillnader mellan vad skolorna tror att arbetsgivarna vill ha och vad arbetsgivarna anser att de får från utbildningarna.

”Samtalsintervjun omfattar en rad frågor som strukturerats efter olika teman.

När man konstruerar sin intervjuguide skall man tänka både på form och innehåll. Att tänka på innehåll innebär att man knyter an till undersökningens problemställning. Att tänka på form innebär att man ser till att skapa en dynamisk situation där samtalet är levande. Intervjupersonerna skall hela tiden känna sig motiverade att berätta om sina upplevelser och erfarenheter”.

Metodpraktikan sidan 298.

4.2.2 Tillvägagångssätt

Efter att ha läst in oss på bakgrundsmaterial och tidigare forskning kunde vi formulera frågor till studieansvariga på de fyra lärosätena samt anställningsansvariga på de fyra dagstidningarna. Intervjufrågorna skiljer sig åt vad gäller frågornas formuleringar till arbetsgivaren eller den studieansvarige men utgår hela tiden från undersökningens problemställning (se bilaga 9.1.2 och 9.1.3). Vissa av frågorna är formulerade på samma sätt. I övrigt är frågorna författade på, enligt oss, bästa möjliga sätt för att få svar på det vi vill veta.

När frågorna väl var sammanställda i två frågeformulär bokade vi tid med de som vi ville intervjua. En del problem uppstod med bokningarna (se 5. *Problem under arbetets gång*) men till slut kunde vi genomföra intervjuerna på det sätt som vi tänkte i största möjliga mån. Intervjuerna ägde till största del rum öga mot öga med arbetsgivarna och de studieansvariga på deras kontor. Även om vissa av intervjuerna ägde rum under viss tidspress och en genom telefon så är vi nöjda med svaren vi fick.

5. Problem under arbetets gång

Ett problem som vi upptäckte relativt tidigt i arbetet var att två av skolorna hade höstlov den vecka som vi tänkte resa dit (v.44). Efter diskussioner inom gruppen ansåg vi att vi ändå skulle hinna samla in och analysera vårt undersökningsmaterial inom den tid vi fått tilldelat oss och valde därför att boka in intervjuer under vecka 45.

Resan till Södra Vätterbygdens Folkhögskola gick mycket bra. Arbetet med enkätundersökningen flöt på bra och intervjuerna genomfördes utan några som helst problem.

Undersökningen på JMG gick också mycket bra då näst intill alla elever samt intervjupersoner fanns på plats i Göteborg.

Resan och undersökningen på Skurups Folkhögskola gick smärtfritt. Intervjun med Sydsvenska Dagbladets chefredaktör gick bra om än under viss tidspress.

Undersökningen på Södertörns högskola gick alldeles utmärkt. Vissa problem uppstod dock med intervjupersonerna. Rektorn för journalistutbildningen svarade varken på mejl eller på telefonsamtal till en början. När väl svaret kom visade det sig att hon inte ”hade en enda ledig minut på två veckor framöver”. Den ansvarige för en av Södertörns journalistutbildningar ställde upp i stället. Denna intervju genomfördes via telefon. Intervjun med Svenska Dagbladets administrativa redaktionschef Ingrid Schoerner genomfördes efter vissa kommunikationsproblem via telefon.

6. Litteratur

Vi gjorde en förstudie där vi läste litteratur om ämnet, tidigare forskning och teorier som kunde vara hjälpsamma för vår undersökning. Delar av litteraturen och tidigare forskning hänvisar vi till i vårt magasin. För att ta reda på hur vi skulle gå till väga med vår undersökning läste vi tidigare uppsatser och metodböcker. Mycket av den litteratur vi har tagit del av har endast fungerat som bakgrundsinformation. En samlad litteraturlista finns i detta häfte där all litteratur som vi har tagit del av finns redovisad.

7. Källförteckning

Asp, Kent (2007) *Den svenska journalistkåren*, Grafikerna Livréna, Kungälv

Bjørnsen, Gunn; Hovden, Jan Fredrik; Ottoseb, Rune; Schultz, Ida; Zilliacus-Tikkanen, Henrika (2007) *The Nordic Journalism Student: A Cross National Study*, ICA Conference San Fransisco

Camauër, Leonor; och Nordstedt, Stig Arne (red.) (2006) *Mediernas vi och dom; Mediernas betydelse för den strukturella diskrimineringen*, Stockholm: Fritzes (Statens offentliga utredningar 2006:21)

(2001) I Lindblom-Hulthén, Agneta (red.) *Journalisternas bok 1901-2001*, Stockholm, Svenska Journalistförbundet.

Hammarström, Margareta (1996) *Varför inte högskola? En longitudinell studie av olika faktorerers betydelse för studiebegåvade ungdomars utbildningskarriär*, Kompendiet, Göteborg

Kjellson, Cajsa och Ottosson, Jennica (2007) *Framtidens journalist vem är du? En studie om svenska journaliststudenter*, C-uppsats, Kalmar Universitet

Lundmark, Jenny; Östergren, Emelie (2007) *Morgondagens journalister – en studie av journalisstudenters bakgrund och ideal*, C-uppsats, Södertörns högskola

Sanders, Karen; Hanna, Mark; Berganza, Rosa Maria; Sánchez Aranda, José Javier (2008) *Becoming Journalists: A Comparison of the Professional Attitudes and Values of British and Spanish Journalism Students*, Sage Publications

Wadbring, Ingela (1996) *Den journalistiska vägen – vadan och varthän? En studie om kvinnliga och manliga journaliststudenter i Göteborg*, Institutionen för journalistik och masskommunikation, Göteborgs Universitet

8. Internetkällor

www.jmg.se (2008-11-12)

www.svfh.se (2008-11-12)

www.fhsk.skurup.se (2008-11-12)

www.sh.se (2008-11-12)

2007 års radio-och tv-lag

<http://svt.se/content/1/c6/69/94/61/2007%20%E5rs%20radio-%20och%20tv-lag.pdf>

Sändningstillstånd 2007-2009

<http://svt.se/content/1/c6/69/94/61/SVT%20ST%202007-2009%20-%20S%E4ndningstillst%E5nd.pdf>

Kompletterande tillstånd 2007-2008

<http://svt.se/content/1/c6/69/94/61/SVT%20KT%202007-2008%20-%20Kompletterande%20tillst%E5nd%20-%20analogt.pdf>

Anslagsvillkor för 2008

<http://svt.se/content/1/c6/69/94/61/AVSVT2008.pdf>

Etiska regler för press radio och tv

<http://svt.se/content/1/c6/69/94/61/etik.pdf>

Policy för etnisk och kulturell mångfald 2006

<http://svt.se/content/1/c6/69/94/61/Reviderad%20policy%202006.pdf>

9. Gruppenkäter

Institutionen för journalistik och masskommunikation, JMG, Göteborgs Universitet.
Studenter termin 1. (2008-10-27 samt 2008-10-28)

Södertörns högskola

Studenter termin 1, (2008-11-30)

Södra Vätterbygdens Folkhögskola

Studenter termin 1, (2008-11-03)

Skurups Folkhögskola

Studenter termin 1, (2008-11-03)

10. Intervjupersoner

Mats Ottosson, redaktionschef, Jönköpings-Posten (2008-10-31)

Daniel Sandström, chefredaktör, Sydsvenskan (2008-11-04)

Birgitta Kruse, personalchef, Göteborgs-Posten (2008-11-07)

Ingrid Schoerner, administrativ redaktionschef, Svenska Dagbladet (2008-11-14)

Peter Johnson, linjeledare, Södra Vätterbygdens Folkhögskola (2008-11-03)

Gunnar Nygren, programansvarig, Södertörn (2008-11-11)

Jan-Åke Persson, rektor, Folkhögskolan i Skurup (2008-11-03)

UllaStina Ewenfeldt, studierektor, JMG (2008-10-29)

Marina Ghersetti, medieforskare, JMG (2008-11-13)

Bengt Carlsson, studievägledare, JMG (2008-11-18)

Kalle Laxgård, student, JMG (2008-11-11)
Emelie Malmros, student, JMG (2008-11-11)
Magnus Carlsson, student, JMG (2008-11-11)
Henrik Knobe, student, JMG (2008-11-11)
Joanna Wahlsten, student, JMG (2008-11-11)
Adriana Jalming, student, Folkhögskolan i Skurup (2008-11-11)
Jonas Asp, student, Folkhögskolan i Skurup (2008-11-03)
Tobias Wallin, student, Folkhögskolan i Skurup (2008-11-03)
Emma Elionoradotter, student, Folkhögskolan i Skurup (2008-11-03)
Astrid Byrman, student, Södra Vätterbygdens Folkhögskola (2008-11-03)
Elin Hagström, student, Södra Vätterbygdens Folkhögskola (2008-11-03)
Joel Winqvist, student, Södra Vätterbygdens Folkhögskola (2008-11-03)
Jonatan Nilsson, student, Södra Vätterbygdens Folkhögskola (2008-11-03)
Pernilla Karlsson, student, Södra Vätterbygdens Folkhögskola (2008-11-03)
Katrín Svensson, student, Södertörns högskola (2008-10-30)
Sofia Lundqvist, student, Södertörns högskola (2008-10-30)
Malin Lundgren, student, Södertörns högskola (2008-10-30)
Jesper Lithammer, student, Södertörns högskola (2008-10-30)
Theres Selén, student, Södertörns högskola (2008-10-30)

11. Bilagor

11.1.1. Enkät

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Vem är den svenska journaliststudenten?

Studentundersökning hösten 2008.

Enkätundersökningen som Du deltar i är en del av ett projektarbete på Institutionen för journalistik och masskommunikation, JMG, Göteborgs Universitet.

Med Din hjälp hoppas vi kunna besvara ovanstående fråga.

Tack för att Du tar dig tid!

Filip, Andreas och Per

Fråga 1. Vilken utbildning går Du?

- JMG
- Skurups folkhögskola
- Södertörns högskola
- Södra Vätterbygdens folkhögskola

Fråga 2. Är Du kvinna eller man?

- Kvinna
- Man

Fråga 3. Vilket år är Du född?

Årtal:.....

Fråga 4. Vilken skolutbildning har Du? Markera det alternativ som Du anser passar bäst in på Dig. Om du ännu inte avslutat Din utbildning, markera den Du genomgår för närvarande.

- Högskola/universitet
- Folkhögskola
- Kvalificerad yrkesutbildning
- Komvux
- Annat

Fråga 5. Varför vill Du bli journalist? Kryssa i alternativen som passar bäst.

- Teknikintresserad Nyfiken på yrket Självförverkligande
 Kreativt arbete Hjälpa människor Granska makthavare
 Gillar att skriva Bekämpa orättvisor Bli känd

 Träffa intressanta människor Istället för att vara arbetslös
 Kunna delta i samhällsdebatter Bra möjligheter till arbete efter examen
 Bra lön Barndomsdröm Annat

Fråga 6. Här följer ett antal påståenden om journalistens yrkesroll. Vilken är Din uppfattning om vart och ett av dem?

En journalist bör betrakta sig som...	Stämmer helt	Stämmer delvis	Stämmer knappast	Stämmer inte alls	Ingen åsikt
... en kritiker av samhällets orättvisor	☐	☐	☐	☐	☐
... en som förmår ge människor upplevelser	☐	☐	☐	☐	☐
... en som stimulerar nya tankar och idéer	☐	☐	☐	☐	☐
... en neutral rapportör om det som sker i samhället	☐	☐	☐	☐	☐
... en som speglar den allmänna opinionen	☐	☐	☐	☐	☐
... en granskare av samhällets makthavare	☐	☐	☐	☐	☐
... en som enkelt förklarar komplicerade händelser	☐	☐	☐	☐	☐

Fråga 7. Vilket medium vill Du helst arbeta inom? Välj ett alternativ.

- Radio TV Press Webb Multijournalistik*

* Med multijournalistik avses i det här fallet journalistik som kräver kompetens inom två eller flera medier.

Fråga 8. Vilka journalistiska ämnen vill Du helst arbeta med? Välj fem (5) av alternativen och rangordna dem 1-5, där 1 är det Du helst vill arbeta med.

- __Nöje/underhållning __Vetenskap __Kultur
__Sport __Hälsa __Ekonomi
__Samhälle/politik __Kriminaljournalistik __Miljö
__Konsument __Annat

Fråga 9. Arbetar någon av Dina föräldrar inom mediebranschen?

- Ja Nej

Fråga 10. Vilken skolutbildning har Dina föräldrar? Markera ett alternativ som Du anser passar bäst.

Mor

- Högskola/universitet Folkhögskola Kvalificerad yrkesutbildning
 Komvux Grundskola Gymnasium
 Annat

Far

- Högskola/universitet Folkhögskola Kvalificerad yrkesutbildning
 Komvux Grundskola Gymnasium
 Annat

Fråga 11. Har Du eller någon av Dina föräldrar, make/maka/sambo invandrat till Sverige? Välj ett eller flera alternativ.

	Nej	Ja	Om Ja, från vilket land?
Du själv	☐	☐
Din far	☐	☐
Din mor	☐	☐
Din make/maka/sambo	☐	☐

Fråga 12. Om Du skulle beskriva det hem Du växte upp i, vilket av följande alternativ stämmer då bäst?

- Arbetarhem Jordbrukarhem Tjänstemannahem
 Högre tjänstemannahem/akademikerhem Företagarhem

Fråga 13. Var någonstans har Du huvudsakligen vuxit upp?

- Landsbygd i Sverige
 Mindre tätort i Sverige
 Stad eller större tätort i Sverige
 Stockholm, Göteborg eller Malmö

 Annat land i Norden
 Annat land i Europa
 Annat land utanför Europa

Fråga 14. Vilket politiskt parti sympatiserar Du mest med?

- Vänsterpartiet Socialdemokraterna Miljöpartiet
 Centerpartiet Folkpartiet Moderaterna
 Kristdemokraterna Sverigedemokraterna Annat

Fråga 15. I vilken religiös/kulturell miljö anser Du att Du har vuxit upp?

- Muslimska Judiska Kristen - katolsk
 Kristen - protestantisk Annan kristen tradition Annat

11.1.2 Intervjufrågor till studieansvariga

Skulle du beskriva eleverna på din skola som en homogen grupp eller en grupp med stor spridning av olika sorters människor?

Hur ser ert antagningsförfarande ut?

Ser du några problem/fördelar med den sortens antagning?

Hur ställer du dig till kvotering av individer som annars skulle ha svårt att komma in på utbildningen?

Hur skulle du sammanfatta det journalistiska uppdraget?

Hur tror du att journalisternas bakgrund med tanke på kön, etnicitet, ålder arbetslivserfarenhet, klass spelar roll för medieinnehållet i stort?

Vilket ansvar har skolan för vilka människor som utbildas till journalister?

Vad vill ni att era studenter ska kunna när de slutar?

Hur motsvarar de journalister som ni utbildar förväntningarna hos framtida arbetsgivare?

11.1.3 Intervjufrågor till arbetsgivare

Hur ser det ut på er arbetsplats, vilka journalister har ni?

Saknar ni en viss typ av journalister?

Hur skulle du sammanfatta det journalistiska uppdraget?

Hur tror du att journalisternas bakgrund med tanke på kön, etnicitet, ålder arbetslivserfarenhet spelar roll för medieinnehållet i stort?

Vilken typ av journalister får jobb hos er?

Hur viktig är en journalistutbildning när du anställer folk?

Hur vanligt är det att de som söker jobb hos er har journalistisk utbildning?

Vilka förväntningar har ni på de journalister som kommer ifrån en sådan utbildning?

Hur uppfyller de era förväntningar?

Vilken skola anställer ni mest ifrån?

Vilket ansvar har ni som redaktörer och tidningsutgivare för att motverka en homogen journalistkår?

Hur arbetar ni med detta på er tidning?